86

חֲנֻכָּה

אַ הִסְטָארִישֶׁע דְרַאמְמַא

אִין פִּיער אַקְטֶען אִין זִיעבֶּען בִּילְדֶער.

פון

י. י. לערנער.

BERNARD WEISSMAN

וואַרשא

נדפוס א. בוימריטטער ותתנו ג. גאנשאר ביעליינסקע נומעי 15

שנת תר"נ לפ"ק.

ВАРШАВА.

Типо-Лит. Баумриттера и Гонсіора Бѣлянская 16.

1889.

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY

127

חֲנֻכָּה

אַ היִסְטָארִישֶׁע דְרַאמְמַא

אִין פִיער אַקְטֶען אִין זִיעבֶּען בִּילְדֶער.

פון

י. י. לערנער.

ווארשא

בדפוס א. בוימריטטער וחתנו נ. גאנשאר ביעליינסקע נומער 16

שנת תר"נ לפ"ק.

ХАНУКА

Историческая драма въ четырехъ дѣйствіяхъ и семи картинахъ.

Соч. О. М. ЛЕРНЕРА.

ВАРШАВА.

Типо-Лит. Баумриттера и Гонсіора Бѣлянская 16.

1889.

BERNHARD WEISSMAN ARTIST

Дозволено Цензурою,
Одесса 22 Ноября 1888 г.

N

FROM THE INCOME OF THE
JOE AND EMILY LOWE FOUNDATION
BOOK FUND FOR JUDAICA

דִי פֶּערזָאנֶען:

אנטיאכוס עיפאטאר . קאֶניג פֿון סיריען .
כעלינא . זיין שוועסטער .
ניקאנאר . פֿעלדהערר .
מתתיהו . כהן גדול .
לאה . זיין פֿרויא .

יהודה . אליעזר . בנימין .	זייערע קינדער .
בועז . יפתח . יהויקים .	בירגער פון ירושלים .

איינער .

סאלראטן , פֿאָלק .

די געשיכטע איז געשעהן אין ירושלים אין דער אומגעגענד אים יאָהר 161 פאר קריסטוס געבורט .

BERNHARD WEISSMAN ARTIST

עֶרְשְׁטֶער אַקְט.

(א גרויסער פלאץ, מע זעהט ארוים די עזרה פונ'ם בית המקדש
אונ עס הערט זיך א געזאנג, ווען דאס געזאנג ענדיגט קוממען
ארויס לאה אונ אליזער.)

עֶרְשְׁטֶע סְצֶענֶע

לאה. וָואס בִּיסְטוּ אַזוֹי פֶערְטְרַאכְט, מַיין קִינְד? דָאס בְּלֵייכְקֵייט
פוּן דַיין פָּנִים בַּאוַוייזְט, אַז בַּיי דִיר מוּז אַוַדַאי אֵיין
אִינְוֶועניגְסְטֶער וֵוייטִיג זַיין, זָאג זְשֶׁע מִיר, אֱלִיעֶזֶר, וָואס אִיז דָאס
אַזוֹינְס מִיט דִיר? דַיין אַלְטֶע מוּטֶטֶער וֶועט נָאךְ גֶעפִינֶען בַּיי זִיךְ אִין
קָאפּ אַ רֶעכְטֶע עֵצָה, אִין הַארְצֶען — אַ טְרֵייסְט פַאר דִיר.

אליעזר. וָואס זָאלל אִיךְ דִיר זָאגֶען, טַרַייעֶ מוּטֶטֶער? נָאךְ קָאן
אִיךְ אַלֵיין נִיט גוּט פַארְשְׁטֶעהְן דָאס גֶעפִיהל וָואס
בֶּעהֶערְשְׁט מִיךְ דִי לֶעצְטֶע צַייט, אִיךְ וֵויים נָאר אַז אַ אוּנְצוּפְרִידֶענְהֵייט
טְרַייבְּט מִיךְ פוּן אֵיין אָרְט אוֹיפְ'ן אַנְדֶערְן אוּנ מִיר אִיז שְׁוֶוער
אַיינְצוּשְׁטִילֶען דִי גֶעדַאנְקֶען וָואס גִיבֶּען מִיר אִין עֶרְגִיץ נִיט קֵיין רוּה.

לאה. יֶעדֶע זַאךְ, מַיין קִינְד, מוּז אָבֶּער אִיהר סִבָּה הָאבֶּען;
וֶוען דַיינֶע גֶעדַאנְקֶען בֶּעטְרִיבֶּען דִיךְ, דַארְפֶען זֵיי גֶעוִויס
אִין דַיין קָאפּ שְׁרֶעקְבִּילְדֶער שַׁאפֶען, מָאהל מִיר אֵיינְס פוּן דִי בִּילְדֶער
אוֹיס, וֶועל אִיךְ זוּכֶען אַ מִיטֶעל דַיין מַכָּה צוּ הֵיילֶען.

אליעזר. אַךְ מוּטֶטֶער, קִנְאָה הֵייסְט דִי קְרַאנְקְהֵייט וָואס קְלַאפְּט
וִוי מִיט אַ הַאמֶער מַיין מֹחַ, וָואס צִינְדְט אָן אַ הֶעלִישׁ
פַייעֶר אִין יֶעדֶען וִוינְקֶעלֶע פוּן מַיין הַארְץ — אוּנ מַיין אֵיינֶענֶער
בְּרוּדֶער אִיז שׁוּלְדִיג אִין דֶעם... אִיךְ קָאן נִיט רוּהִיג צוּזֶעהְן דָאס
גְרוֹיסְקֵייט פוּן יְהוּדָה, אַז אִיךְ הָער אִין דִי גַאסֶען רֶעדֶען פוּן זַיין

חָכְמָה, פוּן זַיין גְבוּרָה, פוּן זַיין שֶׁאנְקֵייט, שְׁטֶעכְּט עֶס מִיךְ וִוי מִיט שְׁפִּיזֶען ; אִיךְ קָאן נִיט אִיבֶּערְטְרָאגֶען, וָוען מֶע טַייט פוּן וַייטֶענְס אוֹיף אִיהם מִיט דִי פִינְגֶער, וָוען יֶעדֶער גֶעפִּינְט פוּן זַיינֶעטְוֶועגֶען אַיין אַנְדֶער שְׁבַח, וָוען זַיין נָאמֶען אִיז בַּיי יֶעדֶען אִין מוֹיל .

ל א ה . דוּ זִינְדִיגְסְט, מַיין זוּהן, מִיט דֶער מַחֲשָׁבָה! אִיךְ ווַייס אַז גָאטט הָאט מִיךְ גֶעבֶּענְשְׁט מִיט אַלֶע מַיינֶע קִינְדֶער פוּן קְלֵיין בִּיז גְרוֹים, אַלֶע הָאט אִיהר חֵן בַּיי גָאטט אוּנ בַּיי לַייט, צוּ וָואס זְשֶׁע דַארְפְסְטוּ מְקַנֵא זַיין יְהוּדָה וָוען דוּ אַלֵיין הָאסְט דֶעם אֵייגֶענֶעם כָּבוֹד אוּנ גְלַאנְץ .

א ל י ע ז ר . אָ, מוּטֶטער, קָאן זַיין, ד ַי י נֶ ע אוֹיגֶען קוּקֶען נָאר אַזוֹי, ווַייל דִי לִיעבֶּע פוּן עֶלְטֶערן טְהֵיילְט אַיין גְלַייךְ דִי גֶעפִיהלֶע אַלֶע קִינְדֶער, נָאר זַייטִיגֶע מֶענְשֶׁען טוּהֶען אַנְדֶערְשׁ, בַּיי זֵיי אִיז גָאלְד מַאכְי נָאר דָאס וָואס גְלַאנְצְט, עֶס מֶאג זַיין אַיין אָבְּגֶעריבֶּען שְׁטִיקֶעל מֶעשׁ .

ל א ה . גִיבּ אַ קוּק מַיין קִינְד, וִוי נַארִישׁ דִי אֵייגֶענְלִיעבֶּע אִיז, אַלֶע זֶענְט אִיהר מַהְתְיָהוּם קִינְדֶער, דִי גַאנְצֶע וֶועלְט שֶׁאצְט דִי מַעֲלוֹת פוּן דִי מַכַּבֶּיעֶר, נָאר דוּ ווִילְלְסְט זוּכֶען פְלֶעקֶען אוֹיף דֶער זוּהן ווַייל דוּ הָאסְט מוֹרָא טָאמִיר רֶעכֶענְט מֶען דִיךְ פַאר דֶער לְבָנָה .

א ל י ע ז ר . אָ נֵיין מוּטֶטער, דָאס אִיז נִיט קֵיין אַיינְבִּילְדוּנְג, יְהוּדָה ווֵייסְט עֶפִּיס אַ בֶּעזוּנְדֶער קוּנְץ זִיךְ בֶּעלִיעבְּט צוּ מַאכֶען בַּיים פָאלְק, אוּנ אַ שְׁרַייעֶר קָאן שְׁטֶאנְדִיג בְּלַייבֶּען אַ בַּעַל טוֹבָה... נֵיין, אוּנְזֶערֶע וֶועגֶע זֶענֶען פֶערְשִׁידֶען, אִיךְ מוּז מִיךְ נֶעהמֶען גָאר צוּ אַיין אַנְדֶער טְהֶאטִיגְקֵייט, אוּנ שְׁפֶּעטֶער וֶועלֶען מִיר זֶעהן וֶוער וֶועמֶען וֶועט אִיבֶּערְשְׁטָאלְצִירֶען .

ל א ה . אוֹיבּ אִיךְ פַארְשְׁטֶעה דִיךְ נָאר רֶעכְט, מַיין קִינְד, זֶעה אִיךְ אַז אַ מָאל קָאן אוֹיךְ אַ נִיט גוּטֶע מַחֲשָׁבָה פִירֶען צוּ אַיין עֶדֶעל גֶעפִיהל, וָוען דַיין גֶעקְרֵיינְקְטֶע אֵייגֶענְלִיעבֶּע קָאן

פֶערְדָאפְּלֶען דַיין גֵייסְטֶעס קְרַאפְט אוּנ זָאלְלְסְט בֶּאֱמֶת אִיבֶּערְגֶעהְן יְהוּדָה, וֶועט דָאס זַיין אֵיינֶע פוּן דַיינֶע בֶּעסְטֶע מַעֲלוֹת וָואס דוּא מֶאגְסְט זִיךְ שׁוֹין דֶערְמִיט אִיבֶּערְגֶעהְמֶען.

אליעזר. אוּנ אַזוֹי וֶועט עֶס אוֹיךְ זַיין, טְהַייעֶרֶע מוּטטֶער, אֱלִיעֶזֶר'ס נָאמֶען וֶועט מִיט פַייעֶרִיגֶע אוֹתִיוֹת פַארְשְׁרִיבֶּען וֶוערֶען אוֹיף עֶבִּיג, וַוייל אִיךְ וֶועלל בֶּעפֶּעסְטִיגֶען אִין מַיין פָאלְק אֵיין אֱמֶת'ן שָׁלוֹם, וָואס וֶועט גְלַאנְצֶען וִוי אַ לִיכְטִיגֶער שְׁטֶערן אוּנ נִיט נָאר אַ שַׁיין גֶעבֶּען אוֹיף אַ רֶגַע וְוִי יְהוּדָה'ס פְּלֶאנֶע וָואס עֶר גֶעוָואהנְט אוּנְזֶערֶע בְּרִידֶער צוּ אוּנאָרְדְנוּנְג אוּנ מְרִידָה, אַבִּי זִיךְ קוֹיפֶען כָּבוֹד מִיט אוּנְנִיצִיגֶע זִיסֶע וֶוערְטֶער.

לאה. לָאז גָאטט זַיין מִיט דִיר, אֱלִיעֶזֶר, אוּנ בֶּענְשֶׁען מִיט גְלִיק אַללֶע מַיינֶע קִינְדֶער! (עס קוממען ארוים מתתיהו אונ בועז).

צְוֵוייטֶע סְצֶענֶע

בועז. אִיךְ בִּין אוֹיךְ שׁוֹין נִיט יוּנְג אוּנ הָאבּ שׁוֹין גֶענוּג אִיבֶּערְגֶעלֶעבְּט, גֶעפִּין אִיךְ טַאקִי אַז מִיט פַייעֶר דַארְף מֶען זִיךְ נִיט שְׁפִּיעלֶען, אֵיין פוּנְק אַז מֶע לָאזְט אַ מָאהל אַריין אִין פָאלְק קָאן אָנְמַאכֶען אַזַא שְׂרֵפָה וָואס עֶס זָאלל שׁוֹין שְׁוֶוער זַיין צוּ פַארְלֶעשֶׁען.

מתתיהו. וֶוען דֶער כֹּהֵן שְׁטֶעהט אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פַאר זַיין פָאלְק, אִיז יֶעדֶעס וָוארְט וָואס גֶעהט אַרוֹיס פוּן זַיין מוֹיל — פוּן גָאטט, עֶר רֶעט נָאר דָאס וָואס זַיין הַארְץ פִיהלְט, דָאס וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַללֵיין שִׁיקְט אִיהם אִין זִין אַריין, וֶוען עֶר ווילל זַיין הֵיילִיגֶען ווִילֶען עֶנְטְדֶעקֶען זַיינֶע קִינְדֶער.

בועז. דוּ הָאסְט רֶעכְט הֵיילִיגֶער כֹּהֵן, אִיךְ רֶעבֶּען אָבֶּער דָאךְ אַז פִיעלֶע פוּן דַיינֶע רֶעד, וָואס דוּא הָאסְט הַיינְט בַּיים

גָאטטֶעסְדִיעֶנְסְט צוּם פָאלְק גֶערֶעדְט, זֶענֶען אִיבְּרִיג, וַוייל זֵיי קֶענֶען הָאבֶּען זֶעהר אַ שְׁלֶעכְטֶע ווִירְקוּנְג, חָאטְשׁי עֶס אִיז אַלְדִינְג אֶמֶת, דִי שִׂנְאָה צְווִישֶׁען דִי יוּדֶען אוּנ דִי סִירִיעֶר הֶענְגְט אָהן אַלֶעמֶען אִיבֶּער אוּנְזֶערֶע קֶאפּ ווִי אַ שְׁרֶעקְלִיכֶער ווָאלְקֶען ווָאס דַארְף יֶעדֶע מִינוּט אוֹיסְבְּרֶעכֶען מִיט אַ מַבּוּל, ווָאס זָשֶׁע ווִילְלְסְטוּ? אַז דִי מִינוּט זָאלל שׁוֹין גִיכֶער קוּממֶען? אִין דֶעם גֶעפִינְסְט דוּ טוֹבַת יִשְׂרָאֵל?

מתתיהו. יָא! אוּנ טַאקִי נָאר אִין דֶעם! אַז מִיר הָאבֶּען אוּנְזֶער מְלוּכָה פֶערְלוֹירֶען הָאבֶּען מִיר זִיךְ שׁוֹין גֶעמוּזְט בֶּעגְנִיגֶען דֶערְמִיט ווָאס מֶע הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען אוּנ מִיר הָאבֶּען גֶעהָאפְט אַז מֶע ווֶעט אוּנְז לָאזֶען רוּהִיג אוּנְזֶער גָאטט דִיעֶנֶען, ווָאס זָשֶׁע זֶעהֶען מִיר אָבֶּער? ווָאס מֶעהר אַ טָאג פַארְשְׁפְּרֵייט מֶען מֶעהר אַ נֶעץ פַאר אוּנְזֶערֶע בְּרִידֶער, מֶע זוּכְט זֵיי קְלָאמֶערְשְׁט מִיט לִיעבֶּע צוּ צוּצִיעֶן אַבִּי צְווִישֶׁען זֵיי פַארְבְּרֵייטֶען סִירִישֶׁע מִנְהָגִים אוּנ זֵיי בִּיסְלִיךְ ווַייס אָבְּגֶעווָאהְנֶען פוּן תּוֹרַת מֹשֶׁה, נָא, אִיז דֶען נִיט דֶער חוֹב פוּנ'ם קְלִיגֶערן אוּנ עֶלְטֶערן מֶענְשֶׁען דָאס זֶעהֶען אַלֶעס פַארְהִיטֶען? אָ, אִיךְ גֶעפִין אַז אִיךְ הָאבּ נָאךְ צוּ ווֶענִיג גֶערֶעט, אִיךְ הָאבּ נָאר אַ ווִינְק גֶעגֶעבֶּען דָארְט וואוּ אִיךְ הָאבּ בֶּעדַארְפְט שְׁרַייעֶן ווִי אַ לֵייבּ, צוּ שְׁוַואךְ זֶענֶען מַיינֶע לִיפֶּען גֶעוֶועזֶען דָארְט וואוּ עֶס ווָאלְט נֶאטִיק גֶעווֶעזֶען אַ קוֹל ווִי אַ דוּנֶער.

בועז. אִיךְ מוּז דִיר זָאגֶען, הֵיילִיגֶער כֹּהֵן, אַז דוּא פַארְגְרֶעסֶערְסְט דִי צָרָה מֶעהר ווִי עֶס אִיז, אֶמֶת, זֶעהר פִיעל יוּדֶען רֶעדֶען נָאר סִירִישׁ, הֵייסֶען סִירִישֶׁע נֶאמֶען אוּנ פִירֶען זִיךְ אַזוֹי ווִי זֵיי, דָאס שַׁאט אוּנְז אָבֶּער גָאר נִיט, דָאס בַּאווַייזְט נָאר אַז מִיר לֶעבֶּען גְלִיקְלִיךְ אוּנְטֶער אוּנְזֶער קֵאיזֶער אַנְטִיָאכוּס, ווָאס זַיין יָאךְ פִיהְלֶען מִיר אֲפִילוּ נִיט.

אליעזר. זַיי מִיר מוֹחֵל, פָאטֶער, ווֶען אִיךְ ווֶעל דִיר אוֹיךְ זָאגֶען אַז דוּ שְׁרֶעקְסְט זִיךְ אוּמְזִיסְט, דוּ ווֵייסְט גַאנְץ גוּט אַז דַיינֶע קִינְדֶער הָאבֶּען אַ צוּטְרֶעט אִין הוֹיף אוּנ אִיךְ קֶאן גוּט דִי

שְׁטִימְמוּנְג פוּן אַנְטִיאָכוּס, עֶר אִיז אַ מֶלֶךְ שֶׁל חֶסֶד אוּנ וָואס עֶר טְהוּט מֵיינְט עֶר נָאר עֶס זָאלל אוּנְז דֶער פוּן אַ טוֹבָה אַרוֹיסְקוּמְמֶען.

מ ת ת י ה ו. וֶוען דוּ בַּיי דַיינֶע יוּנְגֶע יָאהר פְלַאטֶערְסְט אַרוּם אִין חֲלוֹמוֹת, קָאן אִיךְ עֶס פַארְשְׁטֶעהן, אָבֶּער וֶוען עֶלְטֶערֶע לָאזֶען זִיךְ אוֹיךְ אָבְּנַארֶען, דָאס אִיז מִיר שְׁוֶוער צוּ בֶּעגְרֵייפֶען, אָ אִיהר בְּלִינְדֶע! מֵיינְט נִיט אַז מִיךְ הַארְט דָאס לָשׁוֹן אָדֶער עֶפִּיס אַ מִנְהָג וָואס אִיז פֶערְאֶנְדֶערְט גֶעוָוארֶען, אָ נֵיין, אוּנְזֶער פָּאטֶער אִין הִימְמֶעל וֶועט שְׁטֶאנְדִיג אוֹיסְהֶארֶען זַיינֶע קִינְדֶער, אִין וָואס פַאר אַ שְׁפְּרַאכֶע זֵיי זָאלְלֶען זִיךְ צוּ אִיהם נִיט וֶוענְדֶען, אִיךְ זֶעה אָבֶּער אַרוֹיס אַז אַנְטִיאָכוּס הָאט גָאר אֵיין אַנְדֶער מֵיין, עֶר ווִילל אוּנְז בֶּערוֹיבֶּען אוּנְזֶער לֶעצְט בִּיסֶעל יוּדִישְׁקֵייט, דָאס אֵיינְצִיגֶע וָואס אִיז אוּנְז גֶעבְּלִיבֶּען, אוּנ דָאס טָארֶען מִיר נִיט דֶערְלָאזֶען. (סעלינא מיט איהר סוויטע ערשיינט).

א ל ל ע. עֶס לֶעבֶּע דִי פְּרִינְצֶעסִין!

דְרִיטֶע סְצֶענֶע

ס ע ל י נ א. מִיט פְרֵיידֶע בֶּעגְרִיס אִיךְ אַיַיךְ, אַיינְוָואהנֶער פוּן יְרוּשָׁלַיִם! אִיךְ הָאבּ הַיינְט מַיין שְׁפַּאצִירְגַאנְג בֶּענוּצְט צוּ לִיעבּ דֶעם אִיךְ זָאלל קָאנֶען צוּזֶעהן אַייעֶר שִׂמְחָה אוּנ פוּן דֶער נָאהֶנְט בֶּעוואוּנְדֶערן דָאס שֶׁאנְקֵייט פוּן צִיוֹן'ס טֶעאַטֶער.

ל א ה. עֶרְלוֹיבּ מִיר, דֶער עֶלְטְסְטֶער דָא פוּן אַללֶע, דִיךְ. פְּרִינְצֶעסִין, צוּ בֶּעגְרִיסֶען אוּנ דִיר דַאנְקֶען וָואס דוּא טְהוּסְט אוּנְז אָן אַזַא כָּבוֹד.

ס ע ל י נ א. מַיין פֶערְגְנִיגֶען אִיז אַצוּנְד נָאךְ גְרֶעסֶער, עֶדְלֶע פְּרוֹי. וַוייל אִין דִיר דֶערְקֶען אִיךְ דִי בֶּערִיהמְטֶע מוּטְטֶער פוּן

מַיין טַייעֶרְסְטֶען פְרַיינְד יְהוּדָה, נָאךְ דֶער פְרוּכְט אִיז זֶעהר גְרִינְג צוּ דֶערְקֶענֶען דֶעם בוֹים.

אליעזר. הֶערְסְט מוּטטֶער? יֶעדֶער נָאר יְהוּדָה אוּנ יְהוּדָה! (סעלינא שטעללט זיךְ נעבען לאה, אונ זעהט צו ווי די מיידלעך טאנצען אונ זינגען דער נאךְ פארבייגט זיא זיךְ, אונ געהט אוועק מיט דער סוויטע).

מתתיהו. הֶערְט אוֹיס, בְּרִידֶער, וָואס אַייעֶר אַלְטֶער כֹּהֵן הָאט אַייךְ צוּ זָאגֶען! אִיךְ הָאבּ אַייךְ שׁוֹין הַיינְט עֶרְקְלֶערְט דִּי בֶּעדַייטוּנְג פוּן דֶעם מִנְהָג וָואס צוּ לִיעבּ אִיהם פְרֵייעֶן מִיר זִיךְ אַללֶע אוּנ דַארְף אַייךְ שְׁטֶאנְדִיג דִיענֶען פַאר אַ בֶּעווַייז, אַז נִיט נָאר דָאס אָבְּשֶׁערֶען פוּן דִי שָׁאף, נָאר יֶעדֶע אַרְבֵּייט וָואס שְׁפַּייזְט דֶעם מֶענְשֶׁען דוּרְךְ מִיה אוּנ פְלַייס אִיז הֵיילִיג, אוּנ אַ סִיוּם פוּן אַרְבֵּייט אִיז אַ שִׂמְחַת מִצְוָה, מִיט וָואס זָשֶׁע קָאן אִיךְ אַייךְ בֶּענְשֶׁען אִין דֶער אִיצְטִיגֶער שָׁעָה?... אִיךְ ווִילל נָאר אַז אַייעֶר הַארְץ זָאלל שְׁטֶאנְדִיג בְּלַייבֶּען אַזוֹי רֵיין ווִי דִי ווַייסֶע ווָאהל וָואס אִיהר הָאט נָאר וָואס אָבְּגֶעשָׁארֶען, אוּנ אַזוֹי ווִי דִי הָאר פוּנ׳ם שֶׁאפְּעלֶע ווַאקְסֶען אוֹיף אַללֶע מָאל הָאטְשׁי מֶע שְׁנַיידְט זֵיי אָב, אַזוֹי זָאלל אוֹיךְ מַיין גֶעלִיעבְּט פָאלְק נִיט פַאללֶען אוּנְטֶער דֶער שֶׁער פוּן זַיינֶע שׂוֹנְאִים וָואס לָאקֶערן צוּ פֶערְנִיכְטֶען דָאס שֶׂה פְזוּרָה, אוּנ זַיין גֶעטְרַייַשַׁאפְט אוּנ לִיעבֶּע צוּם אֵל חַי זָאלל ווַאקְסֶען לְדוֹר דוֹר!

אללע. יְחִי מַתִּתְיָהוּ! (מתתיהו ווילל זיךְ לאזען געהן, יהודה ערשיינט).

פִירְטֶע סְצֶענֶע

יהודה. אָ, פָאטֶער, פָאטֶער!

מתתיהו. ווָאס בַּאטַייט דַיין שְׁרֶעק, מַיין זוהן?

יהודה. אָ, אַ גְרוֹיסֶע צָרָה אִיז גֶעקוּמֶען אוֹיף יְהוּדָה, נִיט מִיט

געזאַנג אונ טאַנץ דאַרף מען אַצונד פערברענגען די צייט, נאָר מיט פאַסטען אונ וויינען, אַש מאַג מען זיך אויף די קאָפּ אַרויפשיטען אונ קלאָגען אויף דעם אומגליק וואָס קומט אויף אונז.

בועז. רעד דייטליכער, יהודה, שרעק אונז ניט מיט האַלבע ווערטער.

יהודה. אַ נייער חורבן קוממט אויף אונז, יודען! אמת, נאָך שטעהט דאָס בית המקדש אויף זיין אָרט, נאָך קאָנען מיר זיך אַהער צו נויפנעהמען גאָטט לויבען אונ אונזערע זינד מיט קרבנות אָבקוממען, אַ שרעקליך פייער ברענט שוין אָבער אַרום אונז, אונ ווער עס קוקט נאָר מיט אָפענע אויגען קאָן שוין זעהן אַז פון אונזער היילינ טעמפעל זענען נאָר האַלאָוועשקים געבליבען אונ באַלד וועט אויך דער לעצטער פונק פון יודישקייט פערלאָשען ווערען.

בועז. דיין מורא איז אומזיסט, יהודה, מיר לעבען אונטערען שוץ פון אַנטיאָכוס, ער בעהאַנדעלט אונז מיט חסד אונ מיט יושר אונ קוקט אויף אונז ווי אויף אייגענע קינדער.

יהודה. הערט מיך אוים ברידער, אים נאָמען פון אונזער לעבעדיגען גאָטט, איהר ווייסט גאַנץ גוט אַז מעהר פון אַללע בין איך תמיד אַ מקורב למלכות אונ איך האָב זעהר פיעל צייט פערבראַכט אונ געזוכט זיך גוט צו צוקוקען צום הויף אונ צו ערפאָרשען ווי אַזוי איז דאָרט באמת די מיינונג איבער אונזער פאָלק אונ צו טראַכט מען טאַקי באמת אין קאָפּ דאָס וואָס מע רעט אַזוי פריינדליך אַרוים מיט'ן מויל; ווי ביטער איז מיר אָבער געוועהן זיך צו איבערצייגען אַז אַלדינג איז נאָר פאַרשטעללט, אַז דיא פריינדשאַפט וואָס מע בעווייזט אונז לפנים בעהאַלט אין זיך אַ שרעקליכען גיפט פון שנאה, אַז מע וויל דעם נאָמען יוד אין גאַנצען אָבמעקען אונ אונזער פאָלק פערניכטען, פערמישען צווישען די סיריער, אָט דאָס איז געוועהן דער סוד וואָס מע האָט אונז אַלץ

גֶעהַאלְטֶען אִין אֵיין שְׁמֵיכְלֶען, אַרַיינְגֶענַארְט מִיט דֶער שְׁפְּרַאכֶע.
מִיט קְלֵיינֶע מִנְהָגִים, וָואס אִיז אָבֶּער דֶערְפוּן אַרוֹיס גֶעקוּמֶען?
זֶעהר גִיךְ הָאבֶּען זִיךְ אוּנְזֶערֶע בְּרִידֶער אִין דִי קְלֶענֶערֶע אֶרְטֶער
גֶעלָאזְט פַארְפִיהְרֶען אוּנ זֶענֶען שׁוֹין כִּמְעַט אוֹיס יוּדֶען גֶעוָארֶען,
עֶרְשְׁט נֶעכְטֶען הָאבּ אִיךְ דָא נִיט וַוייט אִין אַ שְׁטֶעדְטֶעל בֶּעגֶעגֶענְט
מֵיינֶעם אַ בֶּעקֶענְטֶען, אִיךְ הָאבּ אִיהם אָנְגֶערוּפֶען מִיט זַיין נָאמֶען,
הָאט עֶר זִיךְ שׁוֹין גָאר גִיט גֶעוָואלְט אוּמְקוּקֶען, אוּנ אַז אִיךְ הָאבּ
אִיהם מִיט גֶעוַואלְד אָבְּגֶעשְׁטֶעלְט הָאט עֶר גָאר חוֹזֶק גֶעמַאכְט וָואס
אִיךְ רֶעד מִיט אִיהם יוּדֶעשׁ, אוּנ פוּן אִיהם בִּין אִיךְ אוֹיךְ גֶעוָואהר
גֶעוָוארֶען, אַז עֶס אִיז אַרוֹיס אַ בֶּעפֶעהל גֶעצֶען אַרַיינְצוּשְׁטֶעלֶען אִין
דִי יוּדִישֶׁע טֶעמְפֶּעל אוּנ צוּ זֵיי זָאלל מֶען זִיךְ בּוּקֶען... פוּלל מִיט כַּעַס
אוּנ צָרוֹת הָאבּ אִיךְ מִיךְ גֶעלָאזְט צוּרִיק קֵיין יְרוּשָׁלַיִם, אוּנ דָא הָאט
מִיךְ שׁוֹין אִיבֶּערְרַאשְׁ דִי בְּשׂוּרָה, אַז אוֹיךְ הִיעֶר ווילל אַנְטְיָאכוּס
אוּנְזֶער לֶעבֶּעדִיגֶען גָאטט פַארְבַּייטֶען אוֹיף אֵיין אָבְגָאטט... אַצוּנְד,
פְּרֶעג אִיךְ אַייךְ, קָאן מֶען דֶען רוּהִיג בְּלַייבֶּען בַּיי דֶעם שְׁרֶעקְלִיכֶען
גֶעדַאנְק אַז מֶע ווילל זִיךְ עֶרְלוֹיבֶּען אוּנְזֶער הֵיילִיגֶע אֱמוּנָה טְרֶעטֶען
מִיט דִי פִּיס? נֵיין, דָאס טָאר נִיט זַיין, נָאךְ קְלַאפְּט דָאס יוּדִישֶׁע
הַארְץ פוּן יְרוּשָׁלַיִם'ס בִּירְגֶער, נָאךְ וֶועט זִיךְ בַּיי זֵיי גֶעפִינֶען גֶענוּג
כֹּחַ זִיךְ אַקֶעגֶענְשְׁטֶעלֶען דֶעם שׂוֹנֵא! אִיךְ הָאף אַז מַיינֶע בְּרִידֶער
הָאבֶּען זִיךְ נָאךְ נִיט אַזוֹי שְׁטַארְק פַארְזִינְדִיגְט בַּיי גָאטט אוּנ עֶר
וֶועט זֵיי אָבְּהִיטֶען פוּן דִי גֶעפֶערְלִיכֶע קוּשְׁעןפוּן אַ גִיפְטִיגֶער שְׁלַאנְג.

מתתיהו. אָ, וָואס אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶעשְׁרָאקֶען דֶערְפַאר אִיז גִיךְ
גֶעקוּמֶען! נָאר אִיךְ פַאלל בַּיי מִיר נִיט אַרָאבּ, אִיךְ
ווייס אַז דָאס הַארְץ פוּן מַיינֶע בְּרִידֶער אִיז גַאנְץ צוּ גָאטט אוּנ אַז
יֶעדֶער פוּן אוּנְז אִיז גְרֵייט זַיין לֶעבֶּען מַפְקִיר צוּ זַיין פַאר זַיין אֱמוּנָה
אוּנ זַיין פָאלְק, אוּנ בִּין פֶעסְט אִיבֶּערְצַייגְט, אַז וֶוען חָלִילָה דֶער
ווילֶען פוּנ'ם אֵייבֶּערְשְׁטֶען וֶועט זַיין אוּנְז אוֹיף אַ פְּרִיוו צוּ שְׁטֶעלֶען
וֶועלֶען אַלֶע פוּן גְרוֹיס בִּיז קְלֵיין בֶּעוַויזֶען אַז זֵיי קָאנֶען לֶעבֶּען
אוּנ אוֹיךְ שְׁטַארְבֶּען יוּדֶען.

אללע. יְחִי מַתִּתְיָהוּ! (ניקאנאר אונ סאלדאטען טראגען א געצענבילד, ערשיינען מיט א מארש).

פִּירְטֶע סְצֶענֶע

ניקאנאר. גוט וָואס אִיךְ הָאבּ דִיךְ דָא גֶעטְרָאפֶען, יוּדִישֶׁער כֹּהֵן, וֶועסְטוּ מִיר טַאקִי אַלֵיין אָנְוַוייזֶען אִין אַייֶער טֶעמְפֶּעל דֶעם הֵיילִינְסְטֶען פְּלַאץ וואו אִיךְ זָאלל אַנִידֶערְשְׁטֶעללֶען צֶעאוּס, וָואס וֶועט פוּן הַיינְט אָן זַיין אַייֶער גָאטט אוֹיף תָּמִיד.

מתתיהו. זֶעהר פְּרֶעמְד קוּמֶען מִיר דַיינֶע וָוארְטֶער פָאר, אוּנ אִיךְ גְלוֹיבּ מִיר גָאר נִיט אַז אִיךְ הָאבּ זֵיי דָא גֶעקֶאנְט הֶערֶן.

ניקאנאר. וֵוייסְט זְשֶׁע, אַז אַזוֹי אִיז דֶער ווִיללֶען פוּן אַנְטִיָאכוּס, עֶר ווִילל אַז זַיין גָאטט זָאלל אוֹיךְ בַּיי אַייךְ הֵיילִיג זַיין אוּנ קֵיין אַנְדֶערן זָאללְט אִיהר נִיט דִיעֶנֶען.

יהודה. נָא וָואס שְׁטֶעהט אִיהר נָאךְ יוּדֶען אוּנ טְרַאכְט? גִיכֶער בּוֹינְט אָן דִי קָאפּ פַאר דֶעם נַייֶעם גָאטט וָואס אַנְטִיָאכוּס הָאט אִיהם אַייךְ בֶּעשַׁאפֶּען! צוּבְּרֶעכְט דֶעם אָרוֹן, צוּשְׁמֶעטֶערְט דִי לוּחוֹת, צֶעאוּס'ן שֶׁענְקְט זַייֶער כָּבוֹד אַוֶועק, וַוייל אַזוֹי ווִילל דֶער הֶערְשֶׁער פוּן יְהוּדָה.

מתתיהו. גֶענוּג בְּרִידֶער! דָאס וַואסֶער אִיז שׁוֹין אִיבֶּער'ן הַאלְז. עֵת לַעֲשׂוֹת לה'! אֱמֶת, אַ קְנֶעכְט אִיז יִשְׂרָאֵל, אִין פְּרֶעמְדֶע הֶענְד אִיז יְהוּדָה, נָאר דָארְט וואוּ עֶס אִיז דָא אַ חִלּוּל הַשֵּׁם מוּזֶען צֶערִיסֶען וֶוערֶען דִי קֵייטֶען אוּנ דֶער יוּד דַארְף פְּרַיי קֶעמְפֶּען פַאר זַיין בּוֹרֵא.

אללע. טוֹיט דֶעם פַיינְד!

ניקאנאר. וָואס, אִיהר שְׁטֶעללְט זִיךְ גָאר אַקֶעגֶען? אִיהר פַארְגֶעסְט אַז גְרוֹיס אִיז דֶער צָארְן פוּן אַנְטִיָאכוּס אוּנ אַז עֶר וֶועט אַייךְ אַללֶע פֶערְנִיכְטֶען.

יהודה. גְרֶעסֶער פון אַנְטְיָאכוּס צָארן אִיז דִי לִיעבֶּע פון אוּנְזֶער גָאטט.

מתתיהו. הֶאר מִיךְ אוֹיס, הוֹיפְּטְמַאנן, אוּנ גֶעה דִיר פון דַאנֶען מִיט פְּרִיעדֶען, דוּ זֶעהסְט דָאךְ, אַז דָא וֶועסְטוּ גָאר נִיט מַאכֶען, צוּ וָואס זָשֶׁע נִיצְט דִיר נָאךְ צוּרַייצֶען דָאס פָאלְק אוּנ צוּגִיסֶען בּוֹימֶעל צוּם פַייעֶר?

ניקאנאר. וָואס הֶארְט אִיהר זַיי? נִיךְ טְרָאגְט אַרַיין צֶעאוּס'ן אִין טֶעמְפֶּעל! (די סאלדאטען ווילען עס טהון, יהודה לויפט צו אונ ווארפט אראב דאס געצענבילד אונ האפט ארוֹיס א שווערד). וָואס טְהוּסְטוּ דוּ אוּמְגְלִיקְלִיכֶער?

יהודה. וָואס אִיךְ טְהוּ – דָאס זֶעהט אִיהר אַלֶע! אִיךְ טְהוּ דֶעם ווִילֶען פון אוּנְזֶער אַללְמֶעכְטִיגֶען גָאטט וָואס הָאט אוּנְז אָנְגֶעזָאגְט: אֱלֹהֵי נֵכָר לֹא תַעֲשֶׂה לְּךָ, אָט לִיגְט עֶר דֶער צֶעאוּס אִין שְׁטוֹיב, נָא לָאז עֶר זִיךְ הֶעלְפֶען אוֹיב עֶר קָאן.

ניקאנאר. וָואס שְׁטֶעהט אִיהר? שְׁנֶעלל הַאפְּט אִיהם, שְׁלָאגְט אִיהם, אוֹיף שְׁטִיקֶער צֶערַייסְט אִיהם!

יהודה. אִיהר זֶעהט, בְּרִידֶער, וִוי גָאטט אַללֵיין גֶעהמְט זִיךְ אָן פַאר אוּנְז, פַארְשְׁטֵיינֶערְט שְׁטֶעהט דֶער שׂוֹנֵא, רִירֶען קָאן עֶר זִיךְ נִיט, דָאס אִיז אַ פִינְגֶער פון גָאטט, עֶר שִׁיקְט אוּנְז שׁוֹין זַיין הִילְף.

אללע. מִיט אוּנְז אִיז גָאטט!

יהודה. נָא, וואו אִיז אַייעֶר גְבוּרָה, אִיהר גֶעצֶענְדִיענֶער? אֵיינֶער אַללֵיין שְׁטֶעה אִיךְ דָא פַאר אַייךְ אוּנ הָאבּ פַאר אַייךְ קֵיין מוֹרָא נִיט, וַוייל מִיט מִיר אִיז גָאטט.

אללע. אַ טוֹיט, אַ טוֹיט אוֹיף זַיי.

מתתיהו. בֶּערִירְט זַיי נִיט, לָאזֶען זַיי גֶעהן אוּנ דֶערְצֶאהלֶען, אַז אוּנְזֶער אֵל חַי הָאט נָאךְ נִיט פֶערְלָאזְט זַיין אָרִים פָאלְק. (ניקאנאר אונ די סאלדאטען אב).

יהודה. אַצוּנְד פִיהל אִיךְ מִיךְ גֶעטְרֵייסְט פַאר דִי לֶעצְטֶע יְסוּרִים וָואס אִיךְ הָאבּ אַיינְגֶענוּמֶען, אִיךְ זֶעה אַז דֶער יוּדִישֶׁער גֵייסְט לֶעבְּט נָאךְ אִין יְרוּשָׁלַיִם אוּנ וֶועט אוּנְז פַארְהֶעלְפֶען מִיט הֶעלְדֶענְטְהַאטֶען בֶּעצִירֶען דֶעם נָאמֶען פוּן יְהוּדָה.

לאה. אִיצְט הָאסְטוּ אוֹיךְ, אֱלִיעֶזֶר, גֶעלֶעגֶענְהֵייט דַיין פָאלְק אוּנ דַיין לַאנְד צוּ דִיעֶנֶען.

אליעזר. נֵיין מוּטֶטֶער, דָארְט וואוּ יְהוּדָה אִיז קֶאן אִיךְ מִיךְ נִיט בֶּעטְהֵיילִיגֶען.

מתתיהו. אַ שְׁוֶוערֶע צַייט קוּמְמְט אַצוּנְד אוֹיף צִיּוֹן, נָאר דֶער בִּטָחוֹן אִין דֶעם וָואס לֶעבְּט עֶבִּיג דַארְף אוּנְז שְׁטַארְקֶען אִין אוּנְזֶער הָאפְנוּנְג אַז גָאטט וֶועט בֶּענְשֶׁען אוּנְזֶער טְהַאט, לָאמִיר זְשֶׁע אִיהם בֶּעטֶען עֶר זָאלל אוּנְז נִיט פֶערְלָאזֶען אִין דֶער נוֹיטה.

כאר. הֵיילִיגֶער גָאטט, הָאבּ רַחֲמָנוּת,
פַאר דַיין נָאמֶען אִיז דִי מִלְחָמָה,
דַיין פָאלְק, דַיין אֱמוּנָה אִיז אִין סַכָּנוֹת,
שִׁיק אוּנְז הִילְף, דֶעם שׂוֹנֵא—אַ נְקָמָה.

(מתתיהו בענשט דאס פאלק. דער פארהאנג פאללט.)

צְוֵויטֶער אַקְט.

(א סאלאן אהן מעבעל ביי אנטיאכוס, סעלינא שטעהט פאר־טראכט, ארום איהר טאנצען מעדכען אונ זינגען.)

עֶרְשְׁטֶע סְצֶענֶע

כאר. פְרֶעהלִיךְ מוּז בַּאלְד וֶוערן
דָאס סִירִישֶׁע שֶׁאנְסְטֶע וַוייבּ.

פוּן דַיין שֶׁאנֶעם שְׁטֶערן
דִי זָארְג שְׁנֶעלל פֶערְטְרַייבּ׳
גְלַייךְ מִיט אוּנְז טַאנְצֶען שְׁפְּרִינְגֶען ,
גְלַייךְ מִיט אוּנְז זִיךְ פְרֵייעֶן , זִינְגֶען :

(אויף א צייכן פון סעלינא , אללע אב)

סעלינא. נֵיין, מִיךְ רִיהרְט נִיט זֵייעֶר גֶעזַאנְג , מִיךְ נֶעהמְט נִיט זֵייעֶר פְרֵייליכֶער טַאנְץ, דִי דַאֲגָה הָאט זִיךְ נָאךְ טִיעפֶער אַיינְגֶעגְרָאבֶּען אִין מַיין הֶערְץ אוּנ וִויא אַ שְׁוֶוערֶער שְׁטֵיין פְּרֶעסְט זִי מַיין בְּרוּסְט , דִי מְרִידָה אִין לַאנְד הָאט אוֹיךְ מַיין רוּה פַארְטְרִיבֶּען , אוּנ מַיין וֵוייטִיג אִיז נָאךְ גְרֶעסֶער דֶערְמִיט וָואס אִיךְ דַארְף מַיין אַיינְצִיגֶען פְרַיינְד, וִוי אַ פַיינְד בֶּעטְרַאכְטֶען ... אַ פַיינְד ? אָ נֵיין , מַיין פְרַיינְד וֶועסְטוּ שְׁטֶענְדִיג זַיין , יְהוּדָה ! קֵיין קְרִיעֶג אִיבֶּער לַאנְד קָאן צוּשְׁטֶערֶען דִי אַייזֶערְנֶע פֶעסְטוּנְג פוּן מַיין לִיעבֶּע, קֵיין הַאס צְוִוישֶׁען נַאצְיָאנֶען אִיז אִים שְׁטַאנְד אוֹיסְצוּלֶעשֶׁען דָאס הֵיילִיגֶע פַייעֶר וָואס בְּרֶענְט אִין מַיין נְשָׁמָה... דוּ, יְהוּדָה , בִּיסְט דָאס טְהַייעֶרְסְטֶע אִין מַיין לֶעבֶּען , דִיר צוּ לִיעבּ בִּין אִיךְ גְרֵייט צוּ פֶערְגֶעסֶען אַללֶעס , אוֹיךְ דֶעם גְרֶעסְטֶען הוֹב וָואס אִיךְ בִּין שׁוּלְדִיג מַיין פָאלְק אוּנ מַיין לַאנְד , (מע גיט א צייכען) אָ, צֶעאוּס אַללֵיין אִיז מִיר גְנֶאדִיג , אִיךְ הֶאר מַיין יְהוּדָה קוּממֶען , אֶפְשָׁר וֶועל אִיךְ אִיהם דָאךְ קָאנֶען רֶעטֶען (זי גיט א צייכען , א פערבארגענע טהיר עפענט זיך, יהודה ערשיינט).

יהודה. דוּ הָאסְט בֶּעפֶעהלֶען פְּרִינְצֶעסִין , דַיין קְנֶעכְט שְׁטֶעהט פַאר דִיר .

סעלינא. דִי קַאלְטֶקֵייט פוּן דַיינֶע וֶוארְטֶער הָאבּ אִיךְ נִיט פַארְדִינְט, יְהוּדָה, אֱמֶת, זֶעהר פִיעלֶעס הָאט זִיךְ דָא אִין דִי לֶעצְטֶע טֶאג פֶערְאֶנְדֶערְט, נָאר וָואס דַארְף עֶס אוּנְז אָנְגֶעהן , וֶוען מִלְחָמוֹת אָדֶער מַגֵפוֹת הֶערְשֶׁען אִין לַאנְד ? גֶעהט דֶען נִיט יֶעדֶען פְּרִיה מָארְגֶען אוֹיף דִי זוּנן , גְלַייךְ וִוי עֶס אִיז גָאר נִיט גֶעשֶׁעהן? דוּ

יְהוּדָה בִּיסְט דָאךְ מַיין זוּהן, אִיז דֶען מֶעגְלִיךְ אַז דוּ זָאלְלְסְט נָאר פְּלִיצוּם פֶערְלִירֶען דַיין לִיכְטִיגְקֵייט, דַיין שֵׁיין?

יהודה. זַיי מִיר מוֹחֵל פְּרִינְצֶעסִין, וֶוען מַיינֶע רֶעד וֶועלֶען נִיט אַזוֹי זִיס וִוי פְרִיעֶר, דֶעם אֱמֶת הָאבּ אִיךְ לִיעבּ אוּנ קֶאן קֵיין מָאהל נִיט מַיינֶע גֶעפִיהלֶע פַארְלֵייגְנֶען, וָואס זָשֶׁע קֶאן מֶען מַאכֶען, אַז דֶער אֱמֶת בְּרֶענְגְט נִיט שְׁטֶאנְדִיג תַּעֲנוּג אוּנ צוּ מָאהל אוֹיךְ יִסוּרִים?... גְרוֹיס אִיז דֶער כָּבוֹד וָואס דוּ הָאסְט מִיר מִיט דַיין מָשָׁל אָבְּגֶעגֶעבֶּען אוּנ מִיךְ פַארְגְלִיכֶען מִיט דֶעם גְרוֹיסֶען לִיכְט פוּנ'ם טָאג; אִיךְ מוּז דִיר אָבֶּער זָאגֶען אַז נִיט תָּמִיד שַׁיינְט דִי זוּהן: וֶוען גֶעדִיכְטֶע הְמַארֶעס בֶּעדֶעקֶען דֶעם שֶׁאנֶעם הִימֶעל אוּנ פִינְסְטֶערֶע וָואלְקֶען פַארְשְׁטֶעלְלֶען דִי שַׁיין, דֶעמָאלְט מוּז זִי זִיךְ בֶּעהַאלְטֶען מִיט אִיהרֶע שְׁטְרַאהלֶען אוּנ לָאזֶען דִי נַאטוּר אִיהר כַּעַס בֶּעוַוייזֶען אִין אַ שְׁרֶעקְלִיכֶען שְׁטוּרם, אָדֶער זִיךְ שְׁטִילל אוֹיסְוַוייְנֶען אִין אַ מִילְדֶען אַנְגֶענֶעהְמֶען רֶעגֶען.

סעלינא. יְהוּדָה! אִיךְ קוּק אוֹיף דִיר וִוי אוֹיף אַ מַלְאָךְ אוּנ דוּ ווִילְלְסְט מִיר אַלְץ וַוייזֶען, אַז דוּ בִּיסְט נִיט מֶעהר וִוי אַ שְׁוַואכֶער מֶענְשׁ.

יהודה. אָ נֵיין, סֶעלִינַא, נִיט מַיין שְׁלַאפְקֵייט, מַיין שְׁטַארְקֵייט ווִילל אִיךְ דִיר וַוייזֶען, אוּנ טַאקִי דֶערִיבֶּער בִּין אִיךְ אַהֶער גֶעקוּמֶען: גֶעזֶעגְנֶען ווִילל אִיךְ מִיךְ מִיט דִיר.

סעלינא. אִיךְ פַארְשְׁטֶעה דִיךְ נִיט, יְהוּדָה.

יהודה. הֶער מִיךְ אוֹיס, סֶעלִינַא, אוֹיבּ דַיין רֵיין לִיעבֶּענְד הַארְץ הָאט דִיר אַ מָאהל מִיט שֶׁאנֶע פַארְבֶּען אוֹיסְגֶעמָאהלְט דָאס הֵיילִיגֶע גֶעפִיהל וָואס בִּינְט מִיךְ צוּ צוּ דִיר, הָאט עֶס דִיךְ נִיט אָבְּגֶענַארְט, גְרוֹיס, שְׁרֶעקְלִיךְ, גְרֶענְצֶענְלָאז—אִיז מַיין לִיעבֶּע צוּ דִיר, אִיךְ קֶאן דִיךְ נִיט פַארְבַּייטֶען אוֹיף אַללֶע אוֹצְרוֹת אִין דֶער וֶועלְט. אוֹיף דֶעם גְרֶעסְטֶען כָּבוֹד וָואס אַ מֶענְשׁ קֶאן נָאר עֶרְהַייבֶּען, נָאר

וָואס זָאלל אִיךְ טְהוּן, אַז מִיךְ בֶּעהֶערְשְׁט נָאךְ אַ גְרֶעסֶער גֶעפִיהל, דָאס אִיז דִי לִיעבֶּע צוּ צִיוֹן, צוּ מַיין הֵיילִיג פָאטֶערְלַאנְד... אַךְ, אַ פִינְסְטֶערֶער וָואלְקֶען, סֶעלִינַא, הָאט זִיךְ אַרוּיפְגֶעהַאפְּט אוֹיף דֶעם הִימֶמעל פוּן יְהוּדָה אוּנ פַארְטְרַייבְּט אִין גַאנְצֶען דַיין בִּילְד פוּן מַיינֶע גֶעדַאנְקֶען, מַיין קָאפּ אִיז בֶּערוֹישְׁט פוּן נְקָמָה, אִיךְ צִיטֶער, וֶוען אִיךְ דֶערְמָאן מִיךְ, אַז אִין מַיין שׂוֹנְאִ'ס גֶעצֶעלְט גֶעפִינְט זִיךְ אַ הַארְץ וָואס קְלַאפְּט פוּן מַיינֶעטְוֶועגֶען, אִיךְ שְׁרֶעק מִיךְ פַארְ'ן כֹּחַ פוּן אַזַא עֶרִינֶערוּנְג, זִי זָאלל נִיט שְׁלַאבֶּערִיג מַאכֶען מַיין הַאנְד, נִיט שְׁוַאךְ מַאכֶען מַיין גֵייסְט, דֶערִיבֶּער זָאג אִיךְ דִיר, סֶעלִינַא, אַז מִיר מוּזֶען פַארְגֶעסֶען אַללֶעס וָואס צְווִישֶׁען אוּנְז אִיז גֶעוֶועהן וְוי שְׁוֶוער דָאס זָאלל נִיט זַיין, מִיר מוּזֶען צוּשְׁטֶערן, צוּרַייסֶען אוּנְזֶער הֶערְצֶענְסְבַּאנְד, אוּנ אוֹיב דוּ ווִילְסְט מִיר דַיין לֶעצְטֶען לִיעבֶּעסְדִיעֶנְסְט בֶּעווַייזֶען זָאלְסְטוּ אִינְאֵיינֶעם מִיט מִיר גָאטט בֶּעטֶען עֶר זָאלל מִיךְ שְׁטַארְקֶען בִּיז צוּם לֶעצְטֶען אוֹיגֶענְבְּלִיק אוּנ אַז אִיךְ וֶועלל פַאללֶען מִיט דֶער שְׁוֶוערְד אִין דֶער הַאנְד זָאלל זִיךְ נִיט דַיין נָאמֶען אַרוּיפְהַאפֶּען אוֹיף מַיינֶע לִיפֶּען, נָאר מִיט'ן זֵכֶר פוּן צִיוֹן זָאלל אִיךְ אוֹיסְהוֹיכֶען מַיין נְשָׁמָה.

ס ע ל י נ א. אַצוּנְד זֶעה אִיךְ פַאר מִיר ווִידֶער דֶעם גְרוֹיסֶען הֶעלְד, אוּנ נָאךְ שְׁוֶוערֶער אִיז זִיךְ מִיר צוּ שֵׁיידֶען פוּן דִיר. ווִי גְלִיקְלִיךְ וָואללְט אִיךְ מִיךְ גֶעפִיהלְט וֶוען דוּ וָואלְסְט גֶעקֶאנְט בֶּענוּצֶען דַיין גְבוּרָה אִין פְרִיעדֶען צוּם וָואהל פוּנ'ם לַאנְד, בַּארֶעכֶען דִיךְ נָאךְ, יְהוּדָה, אֶפְשָׁר אִיז מֶעגְלִיךְ עֶס זָאלל וֶוערֶען שָׁלוֹם, אִיךְ פוּן מַיין זַייט וָואללְט גֶעזֶעהן אַז דֶער קֶענִיג זָאלל פִיעלֶעס נָאכְגֶעבֶּען.

י ה ו ד ה. אָ נֵיין, פוּן שָׁלוֹם קֶאן מֶען שׁוֹין אַצוּנְד נִיט רֶעדֶען, וֶוען דָאס פַייֶער הָאט זִיךְ שׁוֹין אַרַיינְגֶעהַאפְּט אִין הוֹיז פוּן מַתִּתְיָהוּ אוּנ אַרוֹיסְגֶערִיסֶען אַזַא קָרְבָּן ווִי מַיין בְּרוּדֶער אֱלִיעֶזֶר, אִיז דִי סַכָּנָה שׁוֹין צוּ גְרוֹיס.

ס ע ל י נ א. וֶוען אִיךְ הָאבּ דִיךְ גֶעשִׁיקְט רוּפֶען הָאבּ אִיךְ נָאךְ גֶעהָאפְט, אַז מַיין לִיעבֶּע וֶועט דִיךְ אָבְּהַאלְטֶען פוּן

דֶעם שְׁרֶעקְלִיכֶען שְׁרִיט וָואס דוּ הָאסְט זִיךְ אוֹיף אִיהם עֶנְטְשְׁלָאסֶען; אַצוּנְד אָבֶּער ווִילל אִיךְ דִיךְ נָאר בֶּעטֶען זָאלְסְט שְׁנֶעלל פוּן דַאנֶען אַנְטְלוֹיפֶען, ווַייל דָא אִיז דַיין לֶעבֶּען אִין גֶעפַאהר.

יהודה. מַיין גָאטט שִׁיצְט מִיךְ אוּנ קֵיין זַאךְ קָאן מִיךְ נִיט אָבְּשְׁרֶעקֶען, פַאר צִיּוֹן ווִילל אִיךְ לֶעבֶּען, פַאר צִיּוֹן שְׁטַארְבֶּען!...

סעלינא אונ יהודה. זִיךְ שֵׁיידֶען אִיז מִיר זֶעהר שְׁווֶער,
נָאר אַנְדֶערְשׁ קָאן עֶס דָאךְ נִיט זַיין,
מַיין פָאלְק קָאן שׁוֹין נִיט טְרָאגֶען מֶעהר
דֶעם יָאךְ, דִי צָרָה, דִי פַּיין.

(יהודה לויפט ארויס דורך דער פערבארגענער טהיר, סעלינא אב, אין דער אנדערער זייט, אין דער מיטעלטהיר ערשיינען ניקאנאר אונ אליעזר)

צְווַייטֶע סְצֶענֶע

ניקאנאר. דַיין נָאמֶען אֱלִיעֶזֶר ווֶעט עֶבִּיג לֶעבֶּען בַּיי דַיינֶע בְּרִידֶער, ווַייל דוּ בִּיסְט דֶער קְלִיגְסְטֶער פוּן זֵיי וָואס דוּ הָאסְט פַארְשְׁטַאנֶען, אַז מִיט אַזַא מַאכְט ווִי אוּנְזֶערֶע דַארְף מֶען זִיךְ נִיט קְרִיגֶען, אוּנ אוֹיבּ עֶס ווֶעט דִיר גֶערָאטְהֶען דֶערְהַאלְטֶען דֶעם שָׁלוֹם הָאטְשִׁי אִין יְרוּשָׁלַיִם ווֶעסְטוּ דֶעם גְרֶעסְטֶען לָאהְן בֶּעקוּמֶען פוּן אַנְטְיָאכוּס.

אליעזר. ווִי אַ זוּהן פוּן מַיין פָאלְק וָואס הָאט עֶס בֶּאֱמֶת לִיעבּ אוּנ מֵיינְט נָאר זַיין טוֹבָה, אוּנ ווִי אַ אוּנְטֶערְטְהֶענִיגְסְטֶער דִינֶער פוּן דֶער מְלוּכָה וָואס שִׁיצְט אוּנְז אוּנ בֶּעטְרַאכְט אוּנְז ווִי קִינְדֶער, הָאבּ אִיךְ גֶעטְהוּן מַיין פְּפְלִיכְט גָאר אָהְן אַ שׁוּם הָאפְנוּנְג אוֹיף עֶפֶּעס אַ שְׂכַר.

ניקאנאר. ווי בעטריבט דער קאניג איז געוועהן וואס יהודה איז אזוי ארויסגעשפרונגען אונ האט אנגעצונדען דאס
פייער פון מרידה אין גאנצען לאנד, האט איהם דיין שריט אללעם
פארענפערט, ווייל ער ווייסט וואהל, אז דאס הויז פון מתתיהו איז
זעהר בעליעבט ביים פאלק, אונ ווען איינער פון זיינע זיהן האט
א פעהלער געמאכט, קאן עס דער אנדערער פארעכטען אונ
אנוייזען די יודען דעם רעכטען וועג וואס זיי דארפען געהן.

אליעזר. א, דערמאן מיך ניט אין יהודה, ווייל איך האב איהם
שוין לאנג פון מיין הארץ ווי א ברודער ארויסגעמעקט,
אין איהם מוז איך די גרעסטע נקמה דערלעבען, ווייל ער האט
פיעלע פון מיינע ברידער אבגעשנארט אונ זיי וועלען פאללען פאר
א קרבן פון אנטיאכוס גערעכטען צארן.

ניקאנאר. דער פאר וואלט איך זעהר געוואלט זאלסט זעהן
פארהיטען וועניגסטענס ירושלים, מיר זאללען ניט
דארפען האבען צו טהון מיט א אינוועניגסטען אונ א אויסענוועניגס-
טען פיינד, יהודה'ס ארבייט פיהלט מען אימעדום, אין ערגעץ קאן
מען איהם ניט געפינען אונ דאך האט ער זיין גיפט פערברייטעט
אין גאנצען לאנד, מילא די אנדערע שטאדט האבען מיר שוין
בעוואָרינט אונ אהין געגוג היל ארויסגעשיקט, ירושלים אבער
שטעהט אין געפאהר, אונ דא קאן נאר העלפען אזוינער וואס זיין
נאמען איז גרוים אונ זיינע רעד קאנען האבען א ווערטה, אונ אזוינער
ביסט דו נאר, אליעזר.

אליעזר. איין לאנד האבען מיר, איין נאטמ דיענען מיר, אונזערע
פפליכט איז גלייך!

קריגער. דער קאניג! (עס ערשיינען הויפטלייטע אונ אנטיאכוס).

דְרִיטֶע סְצֶענֶע

אנטיאכוס. טְרֶעט אַהֶער גְאהֶענְטֶער צוּ מִיר, זוּהן פוּן מַתִּתְיָהוּ.
אוּנ גֶעהם צוּ דֶעם דַאנְק וָואס דֶער קֶאנִיג גִיט דִיר
אָב אִים נָאמֶען פוּנ'ם לַאנְד, וָואס הָאט דָאס רֶעכְט פוּן דִיר נָאךְ
פִיעל גְרֶעסֶערֶעס צוּ עֶרְוַוארְטֶען, אוּנ אַזוֹי וְוִי מַיין צוּטְרוֹיֶען צוּ דִיר
אִיז זֶעהר גְרוֹיס וְוִילל אִיךְ דִיר אָנְטְהוּן אוֹיךְ דֶעם גְרֶעסְטֶען כָּבוֹד:
אוֹיפְ'ן אָרְט פוּן דֶעם בֵּית הַמִקְדָשׁ וֶועט אַ נַיי טֶעמְפֶּעל פוּן צֶעאוּס
אוֹיסְגֶעבּוֹיעט וֶוערֶען אוּנ דוּ וֶועסְט דֶער פְּרִיסְטֶער דָארְט זַיין, אוּנ
פוּן הַיינְט אָן זָאלְסְטוּ שׁוֹין טְרָאגֶען דֶעם נָאמֶען אַיאַקְס.

אללע. עֶס לֶעבֶּע אַיאַקְס!

אליעזר. צוּ קְלֵיין בִּין אִיךְ צוּ דֶער גְנַאדֶע, צוּ וֶוענִיג אִיז מַיין
פֶּערְדִינְסְט.

אנטיאכוס. אַזוֹי אִיז דֶער וְוִילֶען פוּן צֶעאוּס, אַזוֹי בֶּעפֶעהלְט עֶר
דוּרךְ מַיין מוֹיל.

ניקאנאר. דֶער נַייעֶר פְּרִיסְטֶער אַיאַקְס הָאט דָאס גְלִיק אָנְצוּ-
הֵייבֶּען זַיין טְהֶעטִיגְקֵייט זֶעהר אִין אַ גוּטֶער צַייט,
יְהוּדָה דֶער מוֹרֵד הָאט בֶּעוִויזֶען אוֹיךְ דֶעם אַלְטֶען מַתִּתְיָהוּ עֶר זָאלל
זִיךְ מִיט אִיהם אַוֶועקְלָאזֶען אִין דִי קְלֵיינֶע שְׁטֶעדְט אוּנ דָארְט
אוֹיפְרֵייצֶען דָאס פָאלְק, דֶערְוַוייל אִיז קֵיינֶער נִיט גֶעבְּלִיבֶּען אִין
יְרוּשָׁלַיִם וָואס זָאלל זִיךְ אִיהם קֶאנֶען אַקֶעגֶענְשְׁטֶעללֶען אוּנ וֶועלֶען
בֶּעשִׁיצֶען דָאס אַלְטֶע הֵיילִיגְטְהוּם, אוּנ עֶס וֶועט אִיהם גֶעוִויס
גֶערָאטְהֶען דִי מַאכְט פוּן צֶעאוּס צוּ פַארְבְּרֵייטֶען אִין זַיין פָאלְק.

אנטיאכוס. אוּנ אַזוֹי וֶועט אוֹיךְ זַיין, וַוייל אֵיין מָאהל הָאבּ אִיךְ
גֶעזָאגְט אַז נָאר אֵיין צֶעאוּס דַארְף הֶערְשֶׁען אִין
צִיּוֹן — מוּז עֶס אַזוֹי בְּלֵייבֶּען.

ניקאנאר. דַיין פֶעסְטֶער וְוִילֶען, קֶאנִיג, לָאזְט מִיךְ גָאר נִיט
מְסוּפָּק זַיין אַז צֶעאוּס וֶועט דִיר שֶׁענְקֶען נִצָּחוֹן.

נָאר אִיךְ קָאן פוּן דִיר נִיט פַארְהוֹילֶען אַז מִיר בֶּעקוּמְמֶען פוּן דֶער
אוּמְגֶעגֶענְד זֶעהר נִיט קֵיין פְרֶעהלִיכֶע בְּשׂוּרוֹת. וִוי אַ בֵּייזֶער וָואלְף
דְרֶעהט זִיךְ יְהוּדָה אַרוּם צְווִישֶׁען דִי יוּדֶען אוּנ זַאמְמֶעלְט קְרִיגֶער
אוּנ וואו עֶר קָאן מִיט זַיין שַׁארְפֶער צוּנְג נִיט פוֹעֶל'ן שִׁיקְט עֶר דֶעם
אַלְטֶען פְרוּמֶען טַאטֶען אוּנ דֶער וַוייל וֶוערְט דִי מְרִידָה אַלֶּע מָאהל
מֶעהר בֶּעפֶעסְטִיגְט אוּנ וָואס אַ טָאג שְׁפֶּעטֶער וֶועט מֶען בֶּעדַארְפֶען
הָאבֶּען אַ גְרֶעסֶערֶע מַאכְט דֶעם גִיפְט צוּ פֶערְנִיכְטֶען.

אנטיאכוס. אִיךְ הָאבּ דָאס שׁוֹין גֶעטְרַאכְט אוּנ טַאקִי בֶּעשְׁלָאסֶען
נָאךְ הַיינְט אַלֵּיין אַרוֹיסְפָאהרֶען אוּנ מִיט מַיין
אֵייגֶענֶעם פֶערְשְׁטַאנְד פִיהרֶען דֶעם קְרִיג; דֶעמָאלְט, הָאף אִיךְ,
וֶועט עֶס נִיט אַזוֹי פִיעל דוֹיעֶרן.

אליעזר. דוּ וֶועסְט אוֹיךְ עֶרְלוֹיבֶּען, קֶענִיג, דַיין פְרוּמֶער קְנֶעכְט
זָאלל דִיךְ בַּאלֵייטֶען אִין דֶער מִלְחָמָה, אִיךְ בִּין זִיכֶער
אַז צֶעאוּם וֶועט דִיר דִי פַיינְדֶע אִיבֶּערְגֶעבֶּען אִין דִי הֶאנְד אַרַיין,
דֶערְצוּ וֶועל אִיךְ דִיר נָאךְ אַ וָואהל מִיטְטֶעל גֶעבֶּען, דִי יוּדֶען,
וַוייסְטוּ, הִיטֶען זֶעהר אָבּ שַׁבָּת, מוּז מֶען פּוּנְקְט פְרַייטָאג פַאר נַאכְט
אָנְפַאללֶען אוֹיף זֵיי אוּנ דָארְט וואוּ דֶער אַלְטֶער כֹּהֵן אִיז אַלֵּיין דָא
וֶועט מֶען זִיךְ נִיט דֶערְוָועגֶען מְחַלֵּל שַׁבָּת זַיין אוּנ דִי יוּדֶען וֶועלֶען
פַאללֶען וִוי שְׁטְרוֹי.

אנטיאכוס. דָאס אִיז אַ גֶעטְלִיכֶער גֶעדַאנְק, נָאר צֶעאוּם אַלֵּיין
הָאט דִיר אִיהם גֶעקֶאנְט אִין קָאפּ אַרַיינְשִׁיקֶען, יָא,
דוּ הָאסְט רֶעכְט, נָאר אִיךְ וָואלְט מִיךְ נָאךְ גְלִיקְלִיכֶער גֶעפִיהלְט,
וֶוען יְהוּדָה זָאלל שׁוֹין מֶעהר נִיט זַיין, אִיךְ זָאלל מִיךְ נִיט דַארְפֶען
עֶרְנִידְרִיגֶען צוּם קְרִיג מִיט אַ שְׁקְלַאוֶוע.

ניקאנאר. אָ צוּם אוּמְגְלִיק אִיז דָאס אוּמְמֶעגְלִיךְ, וַוייל גֶעפִינֶען
יְהוּדָה אִיז זֶעהר שְׁוֶוער, אִימֶעדוּם אִיז עֶר דָא, אוּנ
דָאךְ קָאן מֶען אִיהם נִיט אָבְּזוּכֶען מִיט לִיכְט, אָט זֶעהט מֶען אִיהם
אִין יְרוּשָׁלַיִם, אוּנ אָט אִיז עֶר שׁוֹין גַאנְץ וַוייט פוּן דַאנֶען, עֶס וָואלְט

אַ סַךְ גְלַייבֶּער גֶעוֶועהן, וֶוען מִיר הָאבֶּען אַזַא הֶעלְד וְוִי יְהוּדָה פַּאר אַ פְרַיינְד אֵיידֶער אַ שׂוֹנֵא.

א ל י ע ז ר. אָ, אוֹיךְ דָא מוּז אִיךְ זַיין לוֹיבּ הָארֶען!

א נ ט י א כ ו ס. אִיךְ שְׁוֶוער אָבֶּער בַּיי צֶעאוּס אַז מֶע מוּז אִיהם גֶעפִינֶען, פוּן אוּנְטֶער דֶער עֶרְד מוּז מֶען אִיהם אוֹיסְ־גְרָאבֶּען, טוֹיזֶענְד צֶענְטֶער גָאלְד וֶועל אִיךְ פַאר זַיין קָאפּ גֶעבֶּען!

(יהודה ערשיינט דורך דער פערבארגענער טהיר, אללע טרעטען אב מיט שרעק).

י ה ו ד ה. נָא וָואס הָאט אִיהר אַייךְ אַללֶע אַזוֹי דֶערְשְׁרָאקֶען? דָאס בִּין אִיךְ, יְהוּדָה, קֶענְסְט אַצוּנְד, שְׁטָאלְצֶער אַנְטְיָאכוּס, בֶּעהַאלְטֶען דָאס גָאלְד וָואס דוּ הָאסְט מַיין קָאפּ אָבּ־גֶעוָואגֶען, וַוייל דוּ וֶועסְט עֶס בֶּעדַארְפֶען צוּ דֶער מִלְחָמָה. (סעלינא ערשיינט).

נ י ק א נ א ר. שְׁטַארְבּ דוּ נִיכְטְסְוְוירְדִיגֶער! (ער ווילל שטעכען יהודה, סעלינא טרעט אין מיטען).

י ה ו ד ה. שַׁאדֶע, פְּרִינְצֶעסִין, וָואס נִיט צוּ קֵיין רֶעכְטֶער צַייט הָאסְטוּ דַיין רַחֲמָנוּת בֶּעוִויזֶען אוּנ דֶערְמִיט נִיט מַיין לֶעבֶּען גֶערֶעטֶעט. נָאר אֶט דֶעם נַארִישֶׁען גִבּוֹר מַצִיל גֶעוֶועהן פוּן בּוּשָׁה, אַזַא מִילְבּ קָאן מִיךְ נִיט דֶערְשְׁרֶעקֶען, זַיין מֶעסֶער הָאט וֶוענִיג וָואס גֶעקֶאנְט שַׁאדֶען דֶעם, וָואס הָאט קֵיין מוֹרָא נִיט צוּ קוּמֶען אִין הֵייל פוּן דֶעם טִיגֶער אוּנ אִיהם אִין דִי אוֹיגֶען לַאבֶּען פוּן זַיין צָארן אוּנ פוּן זַיין פַּחַד.

ס ע ל י נ א. לָאז דִיךְ צֶעאוּס בֶּעשִׁיצֶען, מַיין גֶעלִיעבְּטֶער! (זי געהט לאנגזאם אב).

א נ ט י א כ ו ס. גְרוֹיס וְוִי זַיין נַארִישֶׁע גַאֲוָה אִיז, אַזוֹי גְרוֹיס מוּז אוֹיךְ זַיין שְׁטְרָאף זַיין, טֵייטֶען אִיהם דַארְף מֶען נִיט, דֶער טוֹיט וָואלְט אִיהם מִיט אַ מָאהל בֶּעפְרַייעט פוּן אַללֶע שְׁטְרֶעבּוּנְגֶען, אוּנ אוֹיךְ פוּן דֶער מְשׁוּגָעֶנער אַיינְבִּילְדוּנְג פוּן אַ הִימְלִישֶׁער מַאכְט, גֵיין, אִיהם מוּז מֶען עֶרְנִידְרִיגֶען, טִיעף אִין דֶער

עֶרְד זַיין כָּבוֹד לֶעגֶען , אוּנ דַארִיבֶּער בֶּעפֶעהל אִיךְ: מֶע זָאלְל אִיהם אִין גֶעפֶּענְגְנִיס אַיינְשְׁלִיסֶען אוּנ דָארְטֶען זָאלל עֶר זִיךְ אִיבֶּערְנֶעהמֶען מִיט זַיין כֹּחַ, מִיט זַיין חָכְמָה (אוֹיף א צייכען פון ניקאנאר ערשיינען פיער קריגער אונ רינגלען ארום יהודה) .

י ה ו ד ה . אָ אִיהר בְּלִינְדֶע ! נָאר מַיין גוּף קָאנְט אִיהר קֵייטֶען אָנְטְהוּן, אִין תְּפִיסָה הַאלְטֶען, מַיין נְשָׁמָה אִיז אָבֶּער נִיט בַּיי אַייךְ אִין דִי הֶאנְד, זִי גֶעהֶאר שׁוֹין פוּן לַאנְג מַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל אוּנ וֶועט זַיי אָהן מִיר אוֹיךְ אוֹיפְמוּנְטֶערן צוּם קְרִיעג אוּנ זַיי הֶעלְפֶען מְנַצֵּחַ זַיין דֶעם שׂוֹנֵא, דֶעם רָשָׁע ! (אב מיט די קריגער) .

א נ ט י א כ ו ס . אַ פִינְגֶער פוּן צֶעאוֹס זֶעה אִיךְ אִין דֶעם, עֶר אַלֵיין הָאט אוּנְז דֶעם קָאפ פוּן דִי יוּדֶען אִין דִי הֶאנְד גֶעשִׁיקְט, אַצוּנְד מֶאגֶען מִיר מִיט אַ גְרִינְג הַארְץ אָנְהֵייבֶּען דִי מִלְחָמָה .

כ א ר . צוּם קְרִיעג וִוי צוּם טַאנְץ
גֶעהֶען מִיר בַּאלְד מִיט גְלִיק ,
מִיט פְרֵייד , כָּבוֹד , גְלַאנְץ
וֶועלֶען מִיר קוּמֶען צוּרִיק ,
דֶער שׂוֹנֵא לִיגְט שׁוֹין בַּיי דִי פִיס .
וִוי וָואהל אִיז דֶער זִיעג , וִוי שֶׁאן, וִוי זִיס ! (אללע אב)

פִּירְטֶע סְצֶענֶע

(דיזעלבע דעקאראציאן פונ'ם ערשטען אקט, בועז אין פיעל יודען רעדען) .

ב ו ע ז . אִיךְ זָאג אַייךְ נָאךְ אֵיין מָאהל אַז אִיךְ קָאן עֶס גָאר קַאלְט בְּלוּטִיג נִיט צוּקוּקֶען, וִוי אַזוֹי מֶענְשֶׁען עֶרְלוֹיבֶּען זִיךְ צוּ לִיעבּ נַארִישֶׁען כָּבוֹד מַקְרִיב צוּ זַיין אַ גַאנְץ פָאלְק, אִיךְ פְרֶעג נָאר , וָואס הָאט אוּנְז גֶעפֶעהלְט דִי לֶעצְטֶע עֶטְלִיכֶע יָאהר אוּנְטֶער דֶער

מאכט פון אנטיאכוס? און אז ער האט טאקי געוואלט די יודען א ביסעל אבגעוואוהנען פון אלטע עטליכע מנהגים, איז אין דעם אויך קיין גרויס אומגליק ניט געוועהן. א ביסעל וואלטען מיר בעדארפט נאכגעבען, פון פיעלען וואלט ער זיך אליין געוועהן אבגעזאגט. און אזוי וואלט זיך די גאנצע זאך געענדיגט וואהל און פיין פאר ביידע זייטען, האט זיך אבער בעדארפט אונטערהאפען דער יהודה מיט'ן גרויסען מויל און אונטערהיצען אויך דעם אלטען מתתיהו וואס איז שוין גאר עבר בטל; אצונד איז שוין אלעס פערלארען. דאס פייער איז שוין אזוי גרויס אז עס איז שווער צו פארלעשען. (לאה מיט בנימין ערשיינען) נאר מיין עצה וואללט פארט געוועהן מע זאלל זיך צונויפנעהמען עטליכע פיינע בעלי בתים און אין א שאנעם בריעף צום קאניג זאללען מיר אויסדריקען אונזערע אונטערטהאניגקייטסגעפיהלע און דייטליך ערקלערען אז מיר האבען ניט קיין שום מגע ומשא מיט די וואס שטארן דעם שלום פונ'ם לאנד.

ל א ה. א דו גיפטיגע שלאנג, נאך אצונד אין אזוינע שרעקליכע טאג, ווען אללע אונזערע קינדער זענען אויפען שלאכטפעלד, ווען אפילו מיין קראנקער אלטער מתתיהו האט זיך ענטשלאסען מיטצוגעהן מיט אונזערע ברידער, די געפאהר מיט זיי צוטהיילען אבי זיי שטארקען צו דער גרויסער מצוה—זוכסטו אריינווארפען א פונק פון אונצופרידענהייט צווישען די עטליכע שלאפע יודען וואס זענען נאך צוריקגעבליבען אין ירושלים? אבער ניין, דאס וועט דיר ניט געראטהען, די אויערן פון איין אמת'ן יודען דארפען פארשטאפט בלייבען פאר דיינע פאלשע רעד, און יעדער פון אונז מוז גלייבען און האפען, אז עס שלאפט ניט און דרעמעלט ניט דער שומר ישראל.

ב ו ע ז. אט דאס לשון הארען מיר שוין פון לאנג און צו קיין גוטס האט עס דערוייל ניט געפיהרט, ווי שאף טרייבט מען אונזערע קינדער זיי זאללען זייער בלוט פארגיסען פאר א זאך וואס

פֶּעהלְט אוּנְז גָאר נִיט, וָואס מִיר דַארְפֶן עֶס נִיט.

ל א ה. אָט דָאס אִיז טַאקִי דִי סִבָּה וָואס יְהוּדָה הָאט זִיךְ עֶנְטְ־
שְׁלָאסֶען מִלְחָמָה צוּ פִיהרֶען, כְּדֵי צוּ דֶערְמָאנֶען דֶעם
פָאלְק וָואס עֶס פֶעהלְט זֵיי אוּנ וָואס זֵיי בֶּעדַארְפֶען, אוּנ צוּ לִיעבּ
דֶעם אִיז יֶעדֶער, וָואס אִין אִיהם קְלַאפְּט אַ יוּדֶעשׁ הַארְץ – מְחוּיָּב
זַיין לֶעצְטֶען טְרָאפֶּען בְּלוּט אַוֶועקְצוּגֶעבֶּען אַבִּי צִיוֹן׳ס לִיכְט זָאלל
וַוייטֶער שַׁיינֶען וִוי פְרִיעֶר!.. אָט זֶעהסְטוּ, קֵיין מוּטטֶער הָאט נָאךְ אַזוֹי
פִּיעל נִיט גֶעאָפְּפֶערְט וִוי אִיךְ, פוּן מַיינֶע זִיבֶּען קִינְדֶער זֶענֶען זֶעקְס
בַּיי דֶער מִלְחָמָה, נָאר אֵיין בִּנְיָמִין אִיז מִיר דָא פַאר אַ שְׁטִיצֶע
גֶעבְּלִיבֶּען, נָאר וֶוען עֶס זָאלל נֶאטְהִיג זַיין וָואלְט אִיךְ אוֹיךְ אִיהם,
מַיין יוּנְגְסְטֶען זוּהן, אַוֶועקְגֶעשִׁיקְט עֶר זָאלל זַיין בְּלוּט צוּמִישֶׁען צוּם
בְּלוּט פוּן דִי הֶעלְדֶען וָואס דַארְף דִיענֶען פַאר אַ כַּפָּרַת עָוֹן אַזוֹינֶע
יוּדֶען וִוי דוּ.

ב ו ע ז. הָאסְט אַ טָעוּת, לֵאָה, נִיט פִיעל יוּדֶען וִוי אִיךְ דַארְפֶען
הָאבֶּען אַ כַּפָּרַת עָוֹן אוּנ נִיט אַללֶע דַיינֶע זִיהן פַארְגִיסֶען
זַייעֶר בְּלוּט צוּ לִיעבּ דֶעם, אֵיינֶער פוּן זֵיי הָאט זִיךְ צוּ אַנְטִיָאכוּס
גֶעקֶעהרְט אוּנ זָאגַאר זַיין יוּדִישֶׁען נָאמֶען פַארְבִּיטֶען, דָאס הָאט
אֱלִיעֶזֶר גֶעטְהוּן אוּנ גָאר נִיט קְרוּם.

א ל ל ע. וָואס הֶערֶען מִיר?

ל א ה. אָ גְלֵייבְּט אִיהם נִיט יוּדֶען, הֶערְט נִיט דָאס שְׁרֶעקְלִיכֶע
רְכִילוּת וָואס אִיז נָאר וָואס פוּן זַיינֶע זִינְדִיגֶע לִיפְּפֶען
אַרוֹיס, דָאס אִיז אַ לִיגֶען, אַ אוּנְמֶעגְלִיכְקֵייט! גִיכֶער קֶאן דִי זוּנן אוֹיפְ־
הֶערֶען שַׁיינֶען, גִיכֶער קֶאן דִי לְבָנָה פַארְלִירֶען אִיהר גְלַאנְץ, אֵיידֶער
פוּן מַתִּתְיָהוּ׳ס מִשְׁפָּחָה זָאלל אַרוֹיס אַזַא גְרוֹיסַאמֶער, אַזַא שֶׁענְדְלִיכֶער
רָשָׁע (ניקאנאר אונ קריגער ערשיינען).

———

פִ י נְ פְ טֶ ע סְ צֶ ע נֶ ע

נ י ק א נ א ר . פַארְנֶעהמְט דֶעם אַיינְגַאנְג אִין טֶעמְפֶּעל ! אוּנְזֶער
גְרוֹיסֶער קֶאנִיג אַנְטְיָאכוּס אִיז הַיינְט מִיט גְלִיק אוּנ
מִיט דֶער בְרָכָה פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען פְרִיסְטֶער אַיַאקְס אַרוֹיסְגֶעפָאהרֶען
אַיינְצוּשְׁטִיללֶען דִי מוֹרְדִים אוּנ זַיין לֶעצְטֶער בֶּעפֶעהל אִיז גֶעוֶועהן:
מֶע זָאלל אִיבֶּערְבּוֹיעֶן אַייעֶר בֵּית הַמִקְדָשׁ אוֹיף אַ טֶעמְפֶּעל פוּן דֶעם
אַללְמֶאכְטִיגֶען צֶעאוּס, אוּנ אַז עֶר וֶועט בְּשָׁלוֹם צוּרִיקְקוּממֶען וֶועט
דָארְט אַיַאקְס צוּם עֶרְשְׁטֶען מָאהל גָאטט דִיעֶנֶען וִוי אוּנְזֶערֶע גֶעזֶעצֶע
הֵייסֶען . אִיךְ הָאף אַז קֵיינֶער וֶועט זִיךְ נִיט מֶעהר אַקֶעגֶענְשְׁטֶעללֶען
אוּנ מֶע וֶועט מִיר מִיט גוּטֶען אָבְגֶעבֶּען דִי שְׁלִיסֶעל אוּנ מִיךְ נִיט
נֶאטְהֶען צוּ בֶּענוּצֶען מַיין קְרַאפְט .

ב ו ע ז . מִיט עֶהרְפוּרְכְט בֶּעגְרִיסֶען מִיר דִיךְ , הוֹיפְּטְמַאנְן פוּן אוּנְזֶער
גֶעזֶעצְלִיכֶע מְלוּכָה , אוּנ מִיט פְרֵייד בֶּענוּץ אִיךְ דִיא
גֶעלֶעגֶענְהֵייט דִיר צוּ עֶרְקְלֶערֶען , אַז נִיט אַללֶע אַיינְוָואהנֶער פוּן
יְרוּשָׁלַיִם זֶענֶען אוּנְצוּפְרִידֶען ; פַארְקֶעהרְט , עֶס זֶענֶען דָא זֶעהר פִיעל
אִיבֶּערְגֶעגֶעבֶּענֶע יוּדֶען וָואס ווינְשֶׁען , אַז אַנְטְיָאכוּס זָאלל גוֹבֵר זַיין דֶעם
נַארִישֶׁען שׂוֹנֵא אוּנ זָאלל זִיךְ צוּרִיק מִיט הֶסֶד זֶעצֶען אוֹיף זַיין שְׁטוּהל
אוּנ רוּהִיג הֶערְשֶׁען אִין לַאנְד . . .

ל א ה . אָ נֵיין , עֶס אִיז נִיט אֱמֶת , אַזוֹינֶע יוּדֶען זֶענֶען נִיטָא אִין
יְרוּשָׁלַיִם , נָאר דֶער שָׂטָן רֶעדְט פוּן אִיהם אַרוֹיס !

ב ו ע ז . דָאס אוּמְגְלִיק אִיז אָבֶּער וָואס דִי מִשְׁפָּחָה פוּן מַתִתְיָהוּ
הָאט זִיךְ אַלֵיין גֶעמַאכְט פַאר הֶערְשֶׁער אִין צִיוֹן אוּנ לָאזְט
קֵיינֶעם נִיט קֵיין קָאפּ אוֹיפְהֵייבֶּען , אָט וָואלְטֶען מִיר דַיין ווּאוּנְשׁ
מִיט שִׂמְחָה עֶרְפִיללְט אוּנ דִיר דִי שְׁלִיסֶעל פוּנ'ם בֵּית הַמִקְדָשׁ
אִיבֶּערְגֶעגֶעבֶּען , נָאר דָאס קֶאן נָאר טְהוּן לֵאָה דִי פְרוֹי פוּנ'ם כֹּהֵן .

נ י ק א נ א ר . אוּנ אִיךְ צְוֵוייפֶעל נִיט אַז דִי עֶדְלֶע מוּטטֶער , וָואס
הָאט גֶעהַאט דָאס גְלִיק אוּנְזֶער לַאנְד אַזַא הֵיילִיגֶען

מַאנן ווי דֶער פְּרִיסְטֶער אַיַאקֶם צוּ גֶעבֶּאהרֶען , וֶועט עֶם גֶעווִיס טְהוּן .

לאה . וָואס רֶעדְסְטוּ ?

נקאנאר . אִיךְ מֵיין: דַיין זוהן אֱלִיעֶזֶר וָואס הֵייסְט שׁוֹין אִיצְט אַיַאקֶם אונ הָאט עֶרְבַייכְט דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵגָה .

לאה . אָ גְרוֹים אִיז מַיין בְּרָאךְ , קַיין צָרָה קָאן זִיךְ צוּ מַיין ווַייטִיג נִיט גְלַייכֶען !

בועז . דוּ זֶעהסְט אַלְלֵיין , הוֹיפְּטְמַאנן , אַז מִיט זַיי וֶועסְטוּ מִיט גוּטֶען גָאר נִיט מַאכֶען , הֵיים בֶּעסֶער אוֹיפְבְּרֶעכֶען דִי טְהִירֶען , וֶועט דִי זַאךְ אֵיין עֶק הָאבֶּען .

ניקאנאר . הַאקְט דִי טְהִירֶען ! (די קריגער לאזען זיך צולויפען , בנימין האפט ארוים א מעסער) .

בנימין . אִיךְ קָאן שׁוֹין מֶעהר נִיט שְׁוַוייגֶען , מַיין גֶעדוּלְד הָאט אִין גַאנְצֶען אוֹיפְגֶעהֶערְט ! וֶועמֶען דָאם לֶעבֶּען אִיז לִיעב זָאלל פוּן דַאנֶען אַוֶועקְגֶעהְן , אִיךְ פִיהל מִיךְ אִין כֹּחַ , אוֹיךְ אִין מַיינֶע אָדֶערְן פְלִיסְט דָאם הֵייסֶע בְּלוּט פוּן דִיא מַכַּבֶּיעֶר ! (אללע ראנגלען זיך , בנימין שטעכט בועז'ן) .

ניקאנאר . הַאפְּט אִיהם , הַאלְט אִיהם ! צוּם קֶאנִיג אִין לַאגֶער וֶועלְלֶען מִיר אִיהם בְּרֶענְגֶען . (די קריגער שלעפען בנימין) .

לאה . אָ מַיין קִינְד ... מַיין פָאלְק !

(זי לויפט זיי שנעלל נאך . דער פארהאנג פאללט) .

דְרִיטֶער אַקְט.

(די ביהנע שטעללט פאר א געפענגניס, יהודה שטעהט פארטראכט).

עֶרְשְׁטֶע סְצֶענֶע

יהודה. אָבְּגֶערִיסֶען פוּן מַיין פָאלְק, פוּן מַיין לַאנְד,
שְׁטֶעה אִיךְ דָא עֶלֶענְד פֶערְשְׁמַאכְט;
אַךְ עֶס צוּשֵׁיידְט אוּנְז אֵיין אַייזֶערְנֶע וַואנְד, —
אָ, וֶוען וֶועט שׁוֹין עֶנְדֶען דִי פִינְסְטֶערֶע נַאכְט!

פְרֶעהלִיךְ אִיז מַיין הַארְץ, רוּהִיג דִי נְשָׁמָה,
גְרוֹיס אִיז מַיין הָאפְנוּנְג, פֶעסְט וִוי אַ שְׁטֵיין:
אוּנְזֶער אֵל צְבָאוֹת וֶועט פִירֶען דִי מִלְחָמָה.
בֶּעשִׁיצֶען זַיין פָאלְק וֶועט עֶר אַלֵיין.

טְרָאג זְשֶׁע דוּ וִוינְד פוּן דֶעם קַאלְטֶען גְרוּב
דִי בְּרִידֶער אַ גְרִיס אַוֶועק פוּן דַאנֶען,
אִין דֶעם וָואס הָאט זִי אַזוֹי שְׁטַארְק לִיעב —
זָאלְסְטוּ זֵיי מִיט דַיין שְׁטִילֶען זִיפְץ דֶערְמַאנֶען.

אוֹיךְ פַאר מִיר אַ גוּטֶער שָׁלִיחַ,
גִיךְ אַהֶער צוּרִיק זָאלְסְטוּ פְלִיהֶען,
בְּרֶענְג דִי בְּשׂוֹרָה: יִשְׂרָאֵל אִיז פְרַיי.
גֶעהָאלְפֶען אִיז יְהוּדָה, גְלִיקְלִיךְ — צִיוֹן.

אָ נֵיין, מַיין הַארְץ הָאט מִיךְ נָאךְ קֵיין מָאהל נִיט אָבְּגֶענַארְט, מִיט דָאפֶּעלְטֶער קְרַאפְט קְלַאפְּט עֶס אִין שְׁרַייעט אַז דֶער נִצָחוֹן מוּז זַיין אוּנְזֶערֶע, אַז דֶער שׂוֹנֵא וֶועט בֶּעקוּמֶען דִי מַפָּלָה, דָאס אִיז נִיט

קיין פַאלְשֶׁער שַׁיין פוּן אוּמְזִיסְטִיגֶער טְרֵייסְט, דָאס אִיז דֶער שֶׁאנֶער גְלַאנְץ פוּן דֶער זִיסֶער הָאפְנוּנְג, פוּן מַיין פִינְסְטֶער גֶעפֶאנְגְנִים אִיז מִיר נָאךְ גְרִינְגֶער צוּ בֶּעמֶערְקֶען אִיהרֶע לִיכְטִיגֶע שְׁטְרַאהלֶען וָואס וֶועלֶען בַּאלְד בֶּעלַייכְטֶען דָאס מַזָל פוּן מַיין טְהַייעֶר פָאלְק, אִיךְ זֶעה שׁוֹין אַז דִי הִילְף פוּן גָאטט אִיז נָאהִינְט, אִיךְ פִיהל אַז עֶר שִׁיצְט אוּנְז מִיט זַיין הֵיילִיגֶער הַאנְד... (עֶר קְנִיעֶט) דִיךְ בֶּעט אִיךְ אַצוּנְד, פָאטֶער אִין הִימְמֶעל, פַארְנֶעהם דִי תְּפִלָּה פַאר מַיין אָרֶעם פָאלְק, דוּ הָאסְט שׁוֹין מִיט אוּנְז אוּנ אוּנְזֶערֶע אָבוֹת גֶענוּג חֲסָדִים גֶעטְהוּן, פַארְלָאז זֶשֶׁע אוֹיךְ אִיצְט נִיט דַיינֶע גֶעפַאללֶענֶע קִינְדֶער, וָואס הָאפֶען נָאר אוֹיף דִיר אוּנ אוֹיף דַיין גֶאטְלִיכֶע הִילְף! אַ שְׁרֶעקְלִיךְ פַייעֶר פוּן אוּנְצוּפְרִידֶענְהֵייט הָאט זִיךְ אָנְגֶעצוּנְדֶען צְווִישֶׁען דִי יוּדֶען, אִיךְ זֶעה אַז דָאס פַייעֶר וֶועט זִיךְ נָאךְ שְׁפֶּעטֶער מֶעהר צוּבְּרֶענֶען, מִיט שְׁרֶעק לֵייעֶן אִיךְ שׁוֹין דִי לֶעדִיגֶע בְּלֶעטֶער פוּן זֵייעֶר גֶעשִׁיכְטֶע, אִיךְ מֶערְק שׁוֹין וִוי פִיעל קָרְבָּנוֹת עֶס וֶועלֶען פַאלֶען דֶערְפַאר וָואס קֵיין אַחְדוּת אִיז נִיטָא, נָאר מִן הַסְתָּם אִיז דַארוֹיף דַיין הֵיילִיגֶער ווִילֶען, גִיבּ זֶשֶׁע זֵיי כֹּחַ אוֹיסְצוּשְׁטֶעהן דֶעם גְרוֹיסֶען נִסָּיוֹן, שְׁטַארְק זֵיי, בֶּעפֶעסְטִיג זֵיי, הֶעלְף זֵיי אוֹיף עֶבִּיג בְּלַייבֶּען דַיין גֶעלִיעבְּט אוֹיסְגֶעקְלוֹיבֶּען פָאלְק! (סעלינא ערשיינט).

צְוֵויְיטֶע סְצֶענֶע

ס ע ל י נ א. פֶערְטִיעפְט אִיז עֶר אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען... אָ וִוי גְרוֹיס זֶענֶען דִי, וָואס קָאנֶען אוֹיךְ אִין גֶעפֶאנְגְנִים פְרַיי זַיין.

י ה ו ד ה. מִיר הָאט זִיךְ אוֹיסְגֶעווִיזֶען אַז אִיךְ הֶאר עֶמִיצֶען רֶעדֶען, נָאר נֵיין, דָאס אִיז מַיין אַיינְבִּילְדוּנְג גֶעוֶועהן, דָא בִּין אִיךְ גַאנְץ אַללֵיין.

ס ע ל י נ א. הָאסְט אַ טָעוּת, יְהוּדָה, אַצוּנְד בִּיסְטוּ נִיט אַלֵיין.

פאר דיר שטעהט די וואס איז שטאנדיג אין געדאנק אינאיינעם
מיט דיר, אונ וויל דיר איצט אומקעהרען די פרייהייט.

י ה ו ד ה. א, וואס זעה איך? דאס ביסט דו סעלינא? צו וואס
ביסטו מיר געקוממען שטארן מיין רוה, מיך דערמאנען
אין דער פערגאנגענהייט, ווען איך וויל נאר לעבען מיט דער
צוקונפט.

ס ע ל י נ א. אך, צו ליעב דיין צוקונפט בין איך אויך אהער געקומען.
נאר ווי גיך האסטו זיך אזוי פעראנדערט. יהודה; ניט
אזוי קאלט וואלסטו בעדארפט בעגעגנען דיין אונגליקליכע פריינדין.

י ה ו ד ה. וועק ניט אויף, סעלינא, די געפיהלע וואס מיט גרויסער
מיה האב איך זיי געשטיללט אבער זיי זענען נאך ניט
אין גאנצען אנשלאפען געווארען, צושאר ניט דאס אש וואו עס
געפינען זיך נאך פונקען, נאר פון א צוגעדושעט פייער... בערידר ניט
אפילו מיט דיין עדלער האנד די וואונדען וואס זענען נאך ניט פאר-
היילט געווארען... נאטט האט מיר געוואלט ווייזען וואס הייסט אזוינס
אמת׳ר תענוג, האט ער דיך געשיקט, די בעסטע צייט פון מיין יוגענד
צו פערזיסען, אצונד טאר איך אבער דאס פערגניגען ניט געניסען.
מיין פאלק איז אין סכנה, אונ דער געדאנק זיי צו העלפען איז ביי
מיר געווארען דער טייערסטער אונ האט אין גאנצען אבגעווישט
אללע מיינע פריהריגע געפיהלע.

ס ע ל י נ א. ווען אפילו נאר געוואנהייט בינט צוויי מענשען צונויף.
איז זיי אויך שווער פון דער איינפאכער געוואנהייט
זיך אבזאגען; ווי זשע קאן איך מיר גלויבען אז דו יהודה, זאללסט
מיט א גרינג הארץ זיך אבשיידען פון דעם וואס איז ביז אהער ביי
דיר אזוי טהייער געווען?...

י ה ו ד ה. דו האסט מיך ניט פערשטאנען, מיין טייערע סעלינא.
ווען איך זאג אז אללע מיינע געפיהלע אונ פערבינדונגען
דארפען בטל ווערען פאר דער גרויסער ליעבע צו מיין פאלק אונ

פָּאטֶערְלַאנְד, אִיז נָאךְ דֶערְפוּן נִיט גֶעדְרוּנְגֶען אַז דִי מִלְחָמָה אִין מַיין הַאַרץ קוּמְט מִיר גְרִינְג אָן, אַז אִיךְ קָאן טַאקִי נָאר מִיט מַיין אַייגֶענֶעם ווִיללֶען גוֹבֵר זַיין אַללֶע מַיינֶע תַּאֲוֹת און צוּשְׁטֶערן דָאס וָואס אִיז מִיר לִיעבּ, מֵיין נִיט אַז דָאס אִיז אַזוֹי לַייכְט צוּ טְהוּן אוּנ ווֶוען דוּ וָאלְסְט ווִיסֶען וָואס פַאר אַ פַייעֶר פֶערְצֶערְט מַיין נְשָׁמָה ווָאלְסְטוּ נִיט גֶעזָאגְט אַז דוּ בִּיסְט אוּנְגְלִיקְלִיךְ.

סעלינא. הֶאר מִיךְ אוֹיס, יְהוּדָה, ווֶעסְטוּ אַללֵיין מוֹדֶה זַיין אַז מַיין אוּנְגְלִיק אִיז זֶעהר, זֶעהר גְרוֹיס: אִיךְ בִּין גֶעקוּמֶען דִיךְ בֶּעפְרַייעֶן אוּנ דִיר אָנְווַייזֶען אַ ווֶעג ווִי אַזוֹי דוּ זָאלְסְט אַנְטְלוֹיפֶען פוּן דַאנֶען, מִיט פֶערְגְנִיגֶען טְהוּ אִיךְ עֶס, הָאטְשִׁי אִיךְ פַּארְזִינְדִיג מִיךְ דֶער מִיט שְׁטַארְק גֶעגֶען מַיין לַאנְד, מִיט בּוּשָׁה מוּז אִיךְ נָאר קוּקֶען אוֹיף דַיין גֶעדוּלְדְזַאמְקֵייט, אִיךְ פִיהל מִיךְ זֶעהר שְׁוַואךְ און ווֵייס אַז מַיין אוּמְגְלִיק אִיז נָאךְ פִיעל גְרֶאסֶער פוּן מַיין ווֵייטִיג.

יהודה. אוֹיבּ אַזוֹי, סֶעלִינַא, ווִילל אִיךְ דַיין הִילְף נִיט אָנְנֶעהמֶען אִיךְ ווֶעל בֶּעסֶער דָא בְּלַייבֶּען אַבִּי דוּ זָאלְסְט אַ מָאהל נִיט דַארְפֶען חֲרָטָה הָאבֶּען אוּנ זִיךְ שֶׁאמֶען דֶער מִיט וָואס דוּ מֶאגְסְט דְרוֹיף שְׁטָאלְץ זַיין, ווַייל דוּ הֶעלְפְּסְט דֶעם שְׁלַאפֶען אוּנ בֶּעווַייזְט רַחֲמָנוּת, וָואס דָאס אִיז שֶׁאנְסְטֶע צִירוּנְג פוּן אַ פְרוֹי.

סעלינא. אָ נֵיין, אִיךְ הָאבּ שׁוֹין אֵיין מָאהל אַזוֹי עֶנְטְשְׁלָאסֶען, לָאז גֶעשֶׁעהן דֶער ווִיללֶען פוּן צֶעאוֹס, קוּם מִיט מִיר יְהוּדָה, כְּדֵי דֶער עֶרְשְׁטֶער שְׁרִיט זָאלל אוּנְז צוּשֵׁיידֶען (בֵּיידע אב).

דְרִיטֶע סְצֶענֶע

(די ביהנע שטעללט פאר א וואלד, סאלדאטען ליגען אויף דער ערד, ניקאנאר אונ בנימין זיצען אויף א באנק אונטער א בוים).

באר. דִיענֶען מוּז דֶער קְרִיגֶער מְרַיי
זַיין קֶאנִיג זַיין לַאנְד,

בֶּעהַארְצְט, אָהן מוֹרָא, פְרַייא
גֶעהן אַקֶעגֶען פַיינְד.

דִי פַייל מֶאג פְלִיהֶען פוּנ'ם בּוֹיגֶען,
אִין גֶעפַאהר פַארְגֶעכְט,
דֶער מוּיט מֶאג שְׁטֶעהן פַאר דִי אוֹיגֶען,
מוּז מֶען בְּלַייבֶּען פֶעסְט.

ניקאנאר. נָא, מִיר הָאבֶּען זִיךְ גֶענוּג אָבְּגֶערוּהט, אַצוּנְד קֶאנֶען מִיר זִיךְ וַוייטֶער לָאזֶען אִין וֶועג, נָאךְ אַקֶעגֶען אַ שָׁעָה דַארְפֶען מִיר גֶעהן בִּיז מִיר וֶועלֶען קוּמֶען אִין לַאגֶער. אַ שֶׁאנֶע מַתָּנָה וֶועסְטוּ בִּנְיָמִין זַיין בַּיים קֶאנִיג, אִיךְ הָאף אָבֶּער אַז דָארְט וֶועסְטוּ קֵיין גְרוֹיסֶער עַקְשָׁן נִיט בְּלַייבֶּען, דַיין בְּרוּדֶער אַיַאקְס וֶועט דִיר פַארְשְׁטֶעהן גֶעבֶּען אַז עֶס אִיז נִיט גְלַייךְ נִיט מוֹדֶה צוּ זַיין דַארוּיף וָואס אִיז אֶמֶת, וָואס אִיז קְרַאפְט.

בנימין. אוֹיב קְרַאפְט אִיז אַ בֶּעוַוייז פוּן אֶמֶת, הָאבּ אִיךְ נִיט קֵיין טָעוֹת וָואס אִיךְ הַאלְט מִיךְ אִין אוּנְזֶער לֶעבֶּעדִיגֶען גָאטט: עֶר אִיז שְׁטַארְקֶער פוּן אַללֶע אוּנ אִיהם וֶועל אִיךְ אֶעבִּיג טְרַייא בְּלַייבֶּען, (לאה לויפט אריין).

לאה. אָ אִיךְ זֶעה דִיךְ וְוידֶער, מַיין פְרוּמֶער זוהן, אַצוּנְד וֶועט דִיךְ שׁוֹין קֵיינֶער נִיט צוּנֶעהמֶען.

בנימין. אַךְ מוּטטֶער, צוּ וָואס מוּטְשִׁיסְטוּ זִיךְ אוּמְזִיסְט אוּנ לוֹיפְסְט אוּנְז נָאךְ דֶעם גַאנְצֶען וֶועג? דוּ זֶעהסְט דָאךְ אַז בַּהֲמָנוֹת אִיז שְׁוֶוער צוּ זוּכֶען בַּיי אוּנְזֶערֶע שׂוֹנְאִים, קֶעהר זִיךְ אוּם אַהֵיים אוּנ גְלוֹיבּ אַז גָאטט וֶועט מִיךְ נִיט פַארְלָאזֶען.

ניקאנאר. דָאס עֲזוּת פוּן אִיהר אִיז שׁוֹין שְׁוֶוער אִיבֶּערְצוּטְרָאגֶען, אֵיי! בִּינְט זִי צוּ צוּם בּוֹים, אוּנ דֶערְנָאךְ מֶאג זִי דָא שׁוֹין טַעֲנֶען וָואס זִי וְויללִ. (סאלדאטען בינדען לאה).

לאה. אָ איהר אונגֶעמֶענְשֶׁען.

בנימין. טְהוּט עֶס נִיט, אִיךְ בֶּעט אַייךְ, לָאזְט אָב מַיין מְרַייעֶ מוּטטֶער, רִיהרְט זִיךְ צוּ אִיהר נִיט צוּ, זִי אִיז הֵיילִיג.

ניקאנאר. נִישְׁט קָשָׁה, אַללֶע אַייעֶרֶע הֵיילֶעגֶע זַאכֶען מַאגֶען זִיךְ שׁוֹין גֶעוָואהנֶען צוּ סִירִישֶׁע הֶאנד... קוּמְט, דִי צַייט שְׁטֶעהט נִיט. (אללע אב).

לאה. גֶערֶעכְט בִּיסְטוּ גְרוֹיסֶער גָאטט, דַיין מִשְׁפָּט גֶעהם אִיךְ אָן פַאר לִיעב, נָאר שְׁוֶוער אִיז מִיר אַזאַ שְׁטְרָאף אִיבֶּערצוּטְרָאגֶען, עֶרְשְׁט נִיט לַאנְג הָאט רוּהֶע אוּנ צוּפְרִידֶענְהֵייט גֶעהֶערְשְׁט אִין מַיין שְׁטִילל גֶעצֶעלְט, מַיין פְרוּמֶער מַתִּתְיָהוּ אִיז גֶעוֶועהן גֶעבֶּען מִיר אוּנ וִוי דִי שֶׁאנֶע רוֹיזֶען הָאבֶּען מַיינֶע קִינְדֶער גֶעבְּלִיהט, אַצוּנְד בִּין אִיךְ פֶערְלָאזֶען פוּן אַללֶע, עֶלֶענְד שְׁטֶעה אִיךְ דָא אִין וַואלְד, אוּנ וֶועל מוּזֶען אוֹיסְגֶעהן פַאר הוּנְגֶער אוּנ דָארְשְׁט. אִיךְ הָאבּ גֶעמֵיינְט: מַיינֶע טֶרֶערֶען וֶועלֶען זֵיי רִיהרֶען, אִיךְ הָאבּ גֶעהָאפְּט אַז דָאס גֶעוֵויין פוּן אַ מוּטטֶער וֶועט אִיהר אוּמְקֶערן אִיהר לֶעצְט קִינְד, אִיהר אֵיינְצִיגֶע הָאפְנוּנְג, נָאר זֵייעֶרֶע הֶערְצֶער זֶענֶען גֶעבְּלִיבֶּען פַארְשְׁלָאסֶען... אָ, גְרוֹיס אָהן אַ שִׁעוּר אִיז מַיין אוּמְגְלִיק! נָאר הָאבּ אִיךְ דֶען דִי יְסוּרִים וָואס קוּמֶען אוֹיף מִיר נִיט פַארְדִינְט? בִּין אִיךְ דֶען נִיט דִי מוּטטֶער פוּן אַ זוּהן וָואס אִיז אוּנְז אַללֶע פַאלְשׁ גֶעבְּלִיבֶּען אוּנ פַארְפְלֶעקְט דֶעם כָּבוֹד פוּן אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער אֱמוּנָה?.. אָ אֱלִיעֶזֶר, אֱלִיעֶזֶר! וָואס הָאסְטוּ גֶעטְהוּן! פוּן קִינְדְוַויים אָן הָאבּ אִיךְ אוֹיף דִיר גֶעקוּקְט וִויא אוֹיף אַ גֶעשְׁלִיפֶענֶעם בְּרִילְלְיַאנְט, פוּן דִיר הָאבּ אִיךְ פִיעל מֶעהר עֶרְוַוארְטֶעט וִוי פוּן אַללֶע מַיינֶע קִינְדֶער; דִי קְרוֹין פוּן יְהוּדָה, הָאבּ אִיךְ גֶעמֵיינְט, וֶועט אַ מָאהל גְלַאנְצֶען אוֹיף דַיין קָאפּ, צוּם סוֹף הָאסְטוּ מִיט אֵיין שְׁרִיט פֶערְנִיכְטֶעט אַללֶע מַיינֶע זִיסֶע הָאפְנוּנְגֶען אוּנ מִיךְ גֶעמַאכְט פַאר דֶער אוּנְגְלִיקְלִיכְסְטֶער צְווִישֶׁען אַללֶע צִיוֹן'ס טֶאכְטֶער, אָ, קֵיין וֵוייטִיג קָאן זִיךְ גְלַייכֶען צוּ מַיינֶעם, אָ מַיין קִינְד, מַיין קִינְד! (סעלינא ערשיינט).

BERNHARD WEISSMAN

ס ע ל י נ א. פֶערְשְׁוואוּנְדֶען איז מַיין פְרִיעדֶען, פֶערְלָארֶען מַיין רוּה וויא אַ פִינְסְטֶערֶער שַׁאטֶען בְּלָאנְזֶע איךְ אַרוּם אוּנ זֶעהר שְׁוֶוער איז מִיר צוּ בֶּערוּהִיגֶען מַיין אָרֶעם הַארְץ וָואס קְלַאפְּט אַזוֹי שְׁטַארְק, נָאר אָהן אֵיין אוֹיפְהֶער, דָאס בִּילְד פוּן מַיין גֶעלִיעבְּטֶען יְהוּדָה פֶערְפָאלְגְט מִיךְ אוּנ וויא אַזוֹי אִיךְ זָאלל מִיךְ נִיט זוּכֶען צוּ שְׁטַארְקֶען, טְרַייבְּט עֶס מִיךְ אַלְץ מֶעהר אִיהם צוּ זֶעהן, זַיין זִיסֶע שְׁטִימֶע הָאטְשִׁי פוּן דֶער וַוייטֶענְס צוּ הֶארֶען, אַללֶע פֶערְגְנִיגֶען אִין קֶאנִיגְלִיכֶען לַאגֶער קֶאנֶען מִיךְ נִיט בֶּעפְרִידִיגֶען, אוּנ אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶעלָאזְט צוּגֶעהן נֶאהֶענְטֶער צוּם פְּלַאץ פוּן דֶער מִלְחָמָה, אֶפְשָׁר וֶועל אִיךְ הָאטְשִׁי אֵיין קוּק אוֹיף אִיהם קֶאנֶען גֶעבֶּען, נָאר אוּמְזִיסְט אִיז מַיין הָאפְנוּנְג, ווִיסְט אוּנ פִינְסְטֶער אִיז דָא אִין וַואלְד, קֵיין שְׁפּוּר פוּן אַ מֶענְשֶׁען זֶעהט מֶען דָא, אָ שְׁרֶעקְלִיךְ, שְׁרֶעקְלִיךְ!

ל א ה. אָ פַאר וָואס הָאסְטוּ זִיךְ אַזוֹי פַארְזִינְדִיגְט מַיין קִינְד? דוּ בִּיסְט אוּנְטְרַייא גֶעבְּלִיבֶען דַיין פָאלְק, דַיין לַאנְד, דַיין גָאטט!

ס ע ל י נ א. אָ וָואס הֶאר אִיךְ? אַזוֹי אַ קוֹל פוּן דֶעם הִימֶעל קְלִינְגְט אִין מַיינֶע אוֹיעֶרן! אִיז דָאס אֶפְשָׁר נִיט דִי שְׁטִימֶע פוּן מַיין גֶעווִיסֶען? אִיז דָאס נִיט אַ ווִינְק פוּן הַרָטָה וָואס הָאט זִיךְ אַרוּם-גֶעהַאפְּט פוּן מַיין טִיעף הַארְץ? הָאבּ אִיךְ דֶען נִיט שְׁטַארְק גֶעזִינְדִיגְט גֶעגֶען מַיינֶע בְּרִידֶער? אִיז דֶען נִיט מַיין לִיעבֶּע אַללֵיין שׁוֹין דִיא גְרֶעסְטֶע זִינְד?

ל א ה. אִיךְ הֶאר עֶמִיצֶען רֶעדֶען... אָ הָאט רַחֲמָנוּת, וֶוער דוּ זָאללְסְט דָארְט נִיט זַיין, הֶעלְף אֵיין אוּמְגְלִיקְלִיכֶער אִין אִיהר נוֹיטה. (סעלינא לויפט צו).

ס ע ל י נ א. וָואס זֶעה אִיךְ, גֶעבּוּנְדֶען בִּיסְטוּ נָאר?

ל א ה. אָ, שְׁלֶעכְטֶע מֶענְשֶׁען הָאבֶּען מִיךְ אַללֶעס בֶּערוֹיבְּט. דָאס טַייֶערְסְטֶע הָאט מֶען בַּיי מִיר צוּגֶענוּמֶען, אוּנ מִיךְ

דָא איבֶּערְגֶעלָאזְט צְוִוישֶׁען ווילְדֶע חַיוֹת, טָאמִיר וָועל אִיךְ בַּיי זֵיי רַחֲמָנוֹת גֶעפִינֶען.

סעלינא. וַוארְט, בַּאלְד בִּיסְטוּ פְּרֵיי! (זי בינט זי אויף) נָאר זָאג מִיר עֶדְלֶע פְרוֹי, וֶוער בִּיסְטוּ?

לאה. אַ טָאכְטֶער פוּן מַיין פָאלְק בִּין אִיךְ, אֵיין מַזָל בִּינְט אוּנְז צוּנוֹיף, אֵיין בְּרָאךְ הָאט אוּנְז בֵּיידֶע גֶעטְרָאפֶען, פּוּנְקְט אַזוֹי ווִי צִיוֹן שְׁטֶעהט אִיצְט אַלֵיין, אַזוֹי בִּין אִיךְ עֶלֶענְד גֶעבְּלִיבֶּען, אִיךְ הָאבּ גֶעמֵיינְט אַז נָאר זֶעקְס קִינְדֶער מַיינֶע וָועלֶען גֶענוּג זַיין פַאר אַ קָרְבָּן פוּן מַיין זַייט, הָאט מֶען בַּיי מִיר נָאר וָואס צוּגֶענוּמֶען דֶעם לֶעצְטֶען זוּהן אוּנ אִיהם מִיט גֶעווַאלְד אַוֶועקְגֶעפִיהרְט אִין לַאגֶער פוּן אַנְטִיָאכוּס, אָ צוּבְּרָאכֶען אִיז גֶעוָוארֶען דָאס לֶעצְטֶע צְוַויינֶעל פוּן מַתִּתְיָהוּס בוֹים.

סעלינא. הַא, דָאס בִּיסְטוּ דִי מוּטֶער פוּן יְהוּדָה?

לאה. אַךְ, וֶוען דוּ וָואלְלְסְט גֶעקֶענְט מַיינֶע טַייעֶרֶע קִינְדֶער, וָואלְלְסְטוּ אִינְאֵיינֶעם מִיט מִיר גֶעקְלָאגְט, פַארְגָאסֶען טַייכֶען טְרֶערֶען! ווִי דִי שֶׁאנֶע אֵיילְבֶּערְטֶען הָאבֶּען זֵיי גֶעוַואקְסֶען אִין מַיין גָארְטֶען, אָבְּגֶעהִיט בֶּעוָאסֶען פוּן דֶער מוּטֶערְס הַאנְד, פְּלִיצוּם הָאט זֵיי אַ שְׁטוּרְמְווִינְד פוּן מִיר אַוֶועקְגֶעטְרָאגֶען אוּנ אֵיינֶעם מִיט'ן וָוארְצֶעל אוּיסְגֶעְרִיסֶען, נָאר גֵיין, מַיין ווֵייטִיג קֶאן קֵיינֶער נִיט פַארְשְׁטֶעהן.

סעלינא. נָאר אַ קְרַאנְקֶער קֶאן יֶענֶעמְס לַיידֶען פִיהלֶען, אִיךְ בִּין אוֹיךְ אֵיין אוּמְגְלִיקְלִיכֶע, אִיךְ בֶּעגְרֵייף דַיין גְרוֹיסֶען שְׁמֶערְץ.

לאה. אוּמְגְלִיקְלִיךְ בִּיסְטוּ? אֶפְשָׁר קֶאן אִיךְ דִיר הֶעלְפֶען.

סעלינא. אָ נֵיין, פַאר מִיר אִיז שׁוֹין קֵיין הִילְף נִיטָא.

לאה. ווִי אִיךְ זֶעה, מוּזְסְטוּ אַוַדַאי פוּן דֶער גֶעגֶענְד זַיין, קֶאנְסְטוּ מִיר נִיט ווַייזֶען דֶעם וֶועג וָואס פִיהרְט צוּ אַנְטִיָאכוּס'עם לַאגֶער?

סעלינא. אָ, דֶעם וֶועג קֶען איך צו גוט. (מע הערט א טראמפעטע).
לאה. גִיבֶער פִיהר מִיךְ אַהִין.
סעלינא. נֵיין איךְ קֶאן נִיט... אַצוּנד מוּז איךְ דָא בְּלַייבֶּען...
לאה. איךְ בֶּעשְׁוֶואר דִיךְ בַּיי אַללֶעם הֵיילִיגֶען, קוּם מִיט מִיר.
סעלינא. דֶעם גֶעפִיהל פוּן אַ מוּטטֶער מוּז אָבְּטְרֶעטֶען מַיין גֶעבְּרָאכֶען הֶערְץ. (ביידע אב, יהודה אונ מתתיהו ערשיינען).

פִירְטֶע סְצֶענֶע

יהודה. אָט דָא, פָאטֶער, קֶאנְסְטוּ זִיךְ אַ בִּיסֶעל אָבְּרוּהֶען.
מתתיהו. בַּיי מַיינֶע אַלְטֶע יָאהר אִיז שְׁוֶוער מִיטְצוּמַאכֶען אַ קְרִיעג אִינְאֵיינֶעם מִיט אַזוֹינֶע יוּנְגֶע אָדְלֶערְס וִוי אִיהר זֶענְט. מַיין הַארְץ קְוֶועלְט אָן, וֶוען איךְ קוּק צוּ דִי גְבוּרָה פוּן אוּנְזֶערֶע רִיזֶען, איךְ וֶוער פַאר שִׂמְחָה יוּנְגֶער מִיט פִינְפְצִיג יָאהר, איךְ פִיהל גָאר קֵיין מִידְקֵייט נִיט, אוּנ בִּין פָּשׁוּט מְקַנֵא דֶעם יוּנְגֶען דוֹר וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אִיהם מְזַכֶּה גֶעוֶועהן מִיט דֶער גְרוֹיסֶער מִצְוָה פוּן קִדוּשׁ ה'.
יהודה. דַיין מִצְוָה, טַייעֶרֶער פָאטֶער, אִיז נָאךְ אֶפְשָׁר גְרֶעסֶער פוּן אוּנְזֶערֶער, וֶוען אִין אוּנְזֶערֶע אָדֶערְן זִידְט דָאס הֵייסֶע בְּלוּט אוּנ שְׁלֶעפְּט אוּנְז אוֹיף דֶעם פֶעלְד פוּן דֶער מִלְחָמָה מִיט גֶעוַואלְד, כִּמְעַט וִוי עֶס פְּרֶאגְט זִיךְ גָאר אִין אוּנְז נִיט אָן, הָאסְטוּ זִיךְ קְרַאנְקֶערְהֵייט, שְׁוַואךְ פוּן יָאהרֶען אוּנ אַרְבֵּייט, עֶנְט־שְׁלָאסֶען אוֹיף דִיר אַרוֹיפְצוּוַוארְפֶען דִי שְׁוֶוערֶע מַשָׂא פוּן אוּנְזֶער הֵיילִיגֶען חוֹב, אוּנ דוּ הָאסְט אוּנְז זֶעהר פִיעל נוּצֶען גֶעבְּרַאכְט. וַוייל דָאס פָאלְק קוּקְט אוֹיף דִיר וִוי אוֹיף אוּרִים וְתוּמִים. דַיינֶע רֶעד הָאבֶּען אוּנְז גֶעשְׁטַארְקְט אִין דֶער גְרֶאסְטֶער גֶעפַאהר אוּנ דַיין עֶרְמוּנְטֶערוּנְג הָאט אוּנְז שׁוֹין כָּבוֹד אוּנ נִצָחוֹן גֶעבְּרַאכְט.

מתתיהו. אַךְ, גָאטט זָאלל שׁוין גֶעבֶּען דֶער נִצָּחוֹן זָאלל אִין גַאנְצֶען זַיין אוּנזֶערֶער. לְעֵת עַתָּה קוּמֶען אָן זֶעהר טְרוֹיְרִיגֶע יְדִיעוֹת פוּן יְרוּשָׁלַיִם, פִּיעל בְּלוּט וֶועט נָאךְ דַארְפֶען פֶּערְגָאסֶען וֶוערֶען בִּיז מֶע וֶועט אָבְּוִוישֶׁען דִי טוּמְאָה וָואס מֶע הָאט אִין בֵּית הַמִּקְדָשׁ אַרַיינְגֶעבְּרַאכְט.

יהודה. אִיךְ זֶעה אַז דִי מִלְחָמָה וֶועט שׁוין מֶעהר נִיט גֶעדוֹיֶערְן אוּנ נָאר גִיךְ וֶועלֶען מִיר מִיט פְרֵייד אַרַיינְגֶעהן קֵיין יְרוּשָׁלַיִם, דָארְט גָאטט מִיט אַ שֶׁענֶעם קָרְבָּן אָבְּדַאנְקֶען פַאר זַיין חֶסֶד.

איינער. (לויפט אריין) אֵיין אוּמְגְלִיק! דֶער שׂוֹנֵא אִיז פְּלִיצוּם אִיבֶּערְגֶעפַאללֶען!

יהודה. נָא וָואס זְשֶׁע אִיז? זֶענֶען דֶען נִיט אַללֶע אוֹיפֶען פְּלַאץ? פִּיהלֶען זֵיי זִיךְ דֶען נִיט אִין כֹּחַ זִיךְ אָבְּצוּרֶעכְנֶען מִיטֶ'ן פַיינְד וִוי מִיר זֶענֶען גֶעוָואהנְט?

איינער. פֶּערְצֵייהה, גְרוֹיסֶער פֶעלְדְהֶערר, עֶס אִיז אַ שְׁטַארְקֶע אוּנְרוּהֶע אִין דֶער מַחֲנֶה, קֵיינֶער ווִילל זִיךְ נִיט רִיהרֶען, זֵיי זָאגֶען: אִיצְט אִיז שׁוין שַׁבָּת, טָאר מֶען זִיךְ נִיט שְׁלָאגֶען.

יהודה. שְׁנֶעלל זַאממֶעל אַללֶע צוּנוֹיף! (איינער אב) אַצוּנְד, פָאטֶער, דַארְף אִיךְ דַיין הִילְף הָאבֶּען מֶעהר וִוי תָּמִיד, דָאס אִיז אַ שְׁפִּיצִיל פוּן דֶעם שׂוֹנֵא וָואס רֶעכֶענְט אַז מִיר וֶועלֶען זִיךְ אוּם שַׁבָּת נִיט קָאנֶען שְׁלָאגֶען, בֶּענְיְץ זְשֶׁע דוּ דַיין מַאכְט אוּנ זַיי זֵיי מַתִּיר דִי עֲבֵרָה וָואס דַארְף בָּטוּל וֶוערֶען פַאר דֶער גְרוֹיסֶער מִצְוָה וָואס בְּרֶענְגְט אוּנְז צוּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ. (יודשע קריגער פערזאמלען זיך).

מתתיהו. הֶערְט מִיךְ אוֹיס, בְּרִידֶער! גָאטט הָאט בֶּעשַׁאפֶען דֶעם שַׁבָּת וֶוען עֶר הָאט זַיין גַאנְצֶע אַרְבֵּייט גֶעעֶנְדִיגְט. אִיהר נֶעהט אַצוּנְד פַאר זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען, מוּזְט אִיהר זֶעהן פְּרִיהר אֵייעֶר גְרוֹיס שְׁלִיתוּת עֶרְפִילְלֶען אוּנ דֶערְנָאךְ וֶועט אִיהר קֶאנֶען

דַאלְטֶען אַייֶער שַׁבָּת, וָואס וֶועט זַיין דֶער בֶּעסְטֶער אוּנ דֶער שֶׁאנְסְטֶער טָאג אִין אוּנְזֶער לֶעבֶּען.

יהודה. מִי לה׳ אֵלַי! וֶוער עֶס אִיז גֶעטְרַייא גָאטט אוּנ זַיין פָאלְק דֶער זָאלל אַצוּנְד מִיט מִיר מִיטְגֶעהן, וַוייל אַזוֹי בֶּעפֶעהלְט אוּנְז אוּנְזֶער אֵל חַי דוּרְךְ זַיין כֹּהֵן.

אללע. לֶעבֶּען זָאלל מַתִּתְיָהוּ אוּנ יְהוּדָה.

מתתיהו. מִיט גְלִיק גֶעהט בְּרִידֶער אוּנ אִיךְ וֶועל אַייךְ אוֹיךְ מִיט־הֶעלְפֶען מִיט מַיין תְּפִלָּה.

[אללע געהען אב מיט א מארש מתתיהו בענטש זיי, מאנדשיין. דער פארהאנג פאללט)

פִירְטֶער אַקְט.

(דִי ביהנע שטעללט פאר א גאס אין ירושלים, דאס פאלק איז פערזאמעלט).

עֶרְשְׁטֶע סְצֶענֶע

כאר. אוֹיף דֶעם חוּרְבָּן, אוֹיף דֶעם גְרוֹיסֶען
דַארְפֶען מִיר וֵויינֶען קְלָאגֶען,
פוּן אִינְוֶוענִיג אוּנ פוּן דְרוֹיסֶען
הֶארְט מֶען נָאר דֶעם שׂוֹנֵא יָאגֶען;
אַךְ, וָואס וֶועט זַיין דֶער סוֹף
פוּן דַיין אָרֶעם פָאלְק יִשְׂרָאֵל,
אוּנְזֶער תְּפִלָּה נֶעהם אַרוֹיף
אוּנ הֶעלְף אוּנְז גָאטט וִוי אַ מָאהל.

יפתח. גֶענוּג דָאס וֵויינֶען, בְּרִידֶער, מִיט טְרֶערֶען וֶועלֶען מִיר גָאר נִיט מַאכֶען, יֶעדֶער פוּן אוּנְז, וָואס הָאט נָאר אִין

זִיךְ גֶעפִיהלְט אַ שְׁטִיקֶעלֶע גְבוּרָה, אִיז גֶעלָאפֶען אוֹיפ'ן קְרִיגְסְפֶעלְד מִיט זַיין לֶעצְטֶען כֹּחַ זִיךְ אָנְצוּנֶעהמֶען פַאר אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער אֱמוּנָה וָואס דֶער פַיינְד טְרֶעט זִי מִיט דִי פִיס, דֶערִיבֶּער דַארְף אוּנְזֶער הָאפְנוּנְג פֶעסְט זַיין אַז גָאטט וֶועט זַיי שְׁטַארְקֶען אוּנ בֶּענְשֶׁען זַייעֶר טְהַאט, אֱמֶת, אַצוּנְד אִיז אוּנְז זֶעהר שְׁלֶעכְט, מִיט אוּנְזֶערֶע אֵייגֶענֶע אוֹיגֶען הָאבֶּען מִיר גֶעמוּזְט צוּקוּקֶען וִוי דֶער שׂוֹנֵא אִיז מְטַמֵא אוּנְזֶער בֵּית הַמִקְדָשׁ, אוּנ מִיר זֶעהֶען צוּ שְׁוַואךְ גֶעוֶועהן זִיךְ צוּ וֶועהרֶען, מִיט שְׁרֶעק זֶעהֶען מִיר וִוי וַוייבֶּער אוּנ קְלֵיינֶע קִינְדֶער גֶעהֶען אוֹיס פַאר הוּנְגֶער אוּנ דָארְשְׁט, ווַייל אַללֶע לֶעבֶּענְסְמִיטטֶעל זֶענֶען אוֹיס־גֶעגַאנְגֶען, אִיהר ווַייסְט דָאךְ אָבֶּער וָואהל אַז אוּנְזֶער גְרוֹיסֶער הֶעלְד יְהוּדָה הָאט בֶּעפוֹילֶען אַז נִיט שְׁפֶּעטֶער פוּן הַיינְט וֶועט עֶר אוּנְז צוּשְׁטֶעללֶען שְׁפַּייז אוּנ רִינְדֶער, דַארְפֶען מִיר מִיט דֶער הָאפְנוּנְג לֶעבֶּען אוּנ גַאנְץ זִיכֶער זַיין אַז עֶר וֶועט זַיין וָוארְט הַאלְטֶען וִוי שְׁוֶוער אוּנ אוּנְמֶעגְלִיךְ דָאס זָאלל נִיט זַיין.

יהויקים. מִיט אַזֶעלְכֶע הָאפְנוּנְגֶען אִיז גוּט צוּ שְׁפַּייזֶען דִי וָואס
זֶענֶען שׁוֹין גֶעשְׁטָארְבֶען פַאר הוּנְגֶער, זַיי הָאבֶּען שׁוֹין
צַייט גַאנְץ רוּהִיג ווַארְטֶען בִּיז תְּחִיַת הַמֵתִים, פַאר אוּנְז לֶעבֶּעדִיגֶע אָבֶּער אִיז דָאס גָאר קֵיין תַּכְלִית נִיט, אוֹי, הַלְוַאי וָואלְט מֶען גֶעוֶועהן גֶעפָאלְגְט דִי קְלוּגֶע וָואס הָאבֶּען פוּן אָנְהֵייבּ אָן גֶעשְׁרִיגֶען מֶע זָאלל נָאכְגֶעבֶּען דִי סִירִיעֶר אוּנ זַיי נִיט צוּרֵייצֶען, וָואס קוּמְט אוּנְז אַרוֹיס אַז אוּנְזֶערֶע בְּרִידֶער בֶּעווַייזֶען עֶרְגֶעץ זַייעֶרֶע גְבוּרוֹת, אוּנ מִיר הָאבֶּען זִיךְ אַלֵיין אַיינְגֶעשְׁלָאסֶען אִין יְרוּשָׁלַיִם אוּנ וֶועלֶען מוּזֶען שְׁטַארְבֶּען אֵיינְצִיגְווַייס.

יפתח. נִיט דֶער הוּנְגֶער קָאן אַ תֵּל מַאכֶען פוּן צִיוֹן, נִיט דֶער
דָארְשְׁט קָאן פֶערְנִיכְטֶען אוּנְזֶער פָאלְק, נָאר אַזַא
שְׁרֶעקְלִיכֶע גִיפְט וִוי דוּ לָאזְט אַצוּנְד אַרַיין צְווִישֶׁען דִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם! דָאס אִיז דֶער סַם וָואס טֵייט בַּיים שְׁוַואכֶען מֶענְשֶׁען זַיינֶע פַּאטְרִיָאטִישֶׁע גֶעפִיהלֶע.

יהויקים. מִיר זֶענֶען אויךְ יוּדֶען אַללֶע וָואס דֶענְקֶען אַזוֹי ווִי
איךְ, נָאר מִיר ווִיללֶען בֶּעסֶער שָׁלוֹם אוּנ אִיךְ זָאג נָאךְ
אַ מָאהל אַז דִי וָואס הָאבֶּען צוּגֶערֶעדְט צוּ מִלְחָמָה הָאבֶּען אַיין
אוּמְגְלִיק גֶעבְּרַאכְט אוֹיף יְהוּדָה.

יפתח. גִיבּ אַ קוּק אוֹיף דִי אַללֶע טְרוֹירִיגֶע פַארְווַיינְטֶע פְּנִימֶער
וֶועסְטוּ זֶעהן אַז עֶס אִיז זֵיי נָאר שְׁוֶוער אִיבֶּערְצוּטְרָאגֶען
דִי צָרָה, אָבֶּער דִי טְרוֹירִיגֶע לַאגֶע זַייעֶרֶע אִיז זֵיי לִיעבּ, ווַייל יֶעדֶער
פִּיהלְט אַז פוּן דֶעם וֶועט אַרוֹיס אַ בֶּעפֶעסְטִיגוּנְג פַאר'ן פָאלְק אוּנ
פַאר'ן גְלוֹיבֶּען.

יהויקים. בִּיז פוּן אַייעֶרֶע חֲלוֹמוֹת וֶועט עֶפֶּעס וֶוערֶען קוּמֶען
דֶערְווַייל אוּם טוֹיזֶענְדֶער מֶענְשֶׁען, וָואס פַארְגִיסֶען
אוּמְזִיסְט זֵייעֶר בְּלוּט.

עטליכע. עֶר לֶאסְטֶערְט גָאטט!

אללע. מִיט שְׁטֵיינֶער פַארְוַוארְפְט אִיהם! (עס ווערד א ליארם.
מע שרייט „יהודה געהט!").

יהודה. מִיט פְרֵיידֶע בֶּעגְרִים אִיךְ אַייךְ, מַיינֶע הֶערְצֶענְס-
גֶעלִיעבְּטֶע בְּרִידֶער, אוּנ בֶּעדוֹיעֶר זֶעהר וָואס גְרָאד
בַּיי מַיין קוּמֶען טְרֶעף אִיךְ צְווִישֶׁען אַייךְ קְרִיג אוּנ אוּנְצוּפְרִידֶענְהֵייט.
בְּרִידֶער זֶענֶען מִיר אַלֶע, קִינְדֶער פוּן אֵיין טַאטֶען, אֵיין מַחֲשָׁבָה
דַארְף אוּנְז פֶערְאֵיינִיגֶען, אֵיין גֶעפִיהל דַארְף אוּנְז פַארְבִּינְדֶען, אַחְדוּת
מוּז זַיין דִי קְרוֹין פוּן צִיוֹן, אַחֲוָה – דִי פָאהן פוּן יִשְׂרָאֵל. אִיךְ הָאבּ
אַייךְ אַצוּנְד צוּגֶעפִיהרְט לֶעבֶּענְסְמִיטְטֶעל אוֹיף עֶטְלִיכֶע טָאג אוּנ
בְּרֶענְג אַייךְ אוֹיךְ דִי פְרֶעהלִיכֶע בְּשׂוֹרָה אַז נָאר נָאהֶענְט אִיז דִי הִילְף
אוּנ אִין אַ קוּרְצֶער צַייט וֶועלֶען מִיר מִיט שִׂמְחָה אוּנ מִיט כָּבוֹד
צוּרִיק אַרַיינְגֶעהן קַיין יְרוּשָׁלַיִם.

אללע. עֶס לֶעבֶּע יְהוּדָה!

יפתח. גֶעבֶּענְשְׁט זָאללְסְטוּ זַיין פוּן גָאטט, דוּ גִבּוֹר הַחַיִל.
וָואס דוּ דֶערְקְווִיקְסְט אוּנְז מִיט אַזַא טַייעֶרֶע בְּשׂוֹרָה.

עֶנְדִיג זְשֶׁע גִיךְ דִי גְרוֹיסֶע זַאךְ וָואס דוּ הָאסְט אָנְגֶעהוֹיבֶּען, אוֹיף דִיר קוּקֶען אַצוּנְד אַרוּם טוֹיזֶענְדֶער אָרֶעמֶע בְּרִידֶער וָואס עֶרְוַוארְטֶען מִיט אוּנְגֶעדוּלְד דֶעם טָאג פוּן נִצָחוֹן.

יהודה. אוּנ אִיךְ שְׁוֶוער בַּיי גָאטט אַז דֶער טָאג וֶועט קוּמֶען, מַיין שְׁוֶוערְד וֶועט זִיךְ נִיט אוּמְקֶערֶען אִין שֵׁייד אַרַיין בִּיז צִיוֹן וֶועט נִיט זַיין פְּרַיי, בִּיז יְרוּשָׁלַיִם, אוּנְזֶער אַלְטֶע מוּטטֶער, וֶועט נִיט זֶעהֶן בַּיי זִיךְ צוּרִיק פֶערְזַאממֶעלְט אַללֶע אִיהְרֶע קִינְדֶער, בִּיז מִיר וֶועלֶען נִיט קֶאנֶען מִיט אַ פְרֶאהלֶעךְ הַארְץ גָאטט דִיענֶען אִין זַיין הֵיילִיגֶען אָרְט, בִּיז דָאס לִיכְט פוּן מַיין פָאלְק וֶועט וִוידֶער נִיט שַׁיינֶען מִיט זַיין פְרִיהֶרִיגֶען גְלַאנְץ.

אללע. לֶעבֶּען זָאלל צִיוֹן, לֶעבֶּען זָאלל יְהוּדָה.

יהודה. נָאר אוֹיף אַ קוּרְצֶער צַייט גֶעזֶעגֶען אִיךְ מִיךְ מִיט אַייךְ בְּרִידֶער, בַּאלְד זֶעהֶען מִיר זִיךְ וִוידֶער, מִיט אוּנְז אִיז גָאטט!

באר. מִיט שָׁלוֹם גֶעה גֶעלִיבְּטֶער בְּרוּדֶער,
דִיר זָאלל נָאכְגֶעהן כָּבוֹד, גְלִיק,
גִיךְ וֶועלֶען מִיר מִיט פְרֶאהלִיכֶע לִידֶער
דִיךְ בֶּעגְרִיסֶען בַּיים קוּמֶען צוּרִיק. (אללע אב.)

צְוֶויטֶע סְצֶענֶע

(דאס געצעלט פון אנטיאכוס, אין דער רעכטער זייט א טראן, אליעזר געהט ארום פערטראכט).

אליעזר. וָואס דָא מִיר אִין הַארְצֶען גֶעהט פָאר, קָאן אִיךְ נִיט פַארְשְׁטֶעהן, עֶפֶּעס אַ פֶערְבָּארְגֶענֶער כֹּחַ, אַ פִינְסְטֶער גֶעפִיהל פְרֶעסְט מִיךְ וִוי אַ שְׁטֵיין, פַארְדוּנְקֶעלְט מַיין שֵׂכֶל, בֶּעטְרִיבְּט מַיין זִינן. צוּ קֵיין גְרֶאסֶערֶער גְדוּלָה וִוי אִיךְ שְׁטֶעה אַצוּנְד קָאן נָאר

קיין מֶענְשׁ נִיט קוּמֶען, אוּנ דָאךְ בִּין אִיךְ שְׁטֶאנְדִיג פַארְטְרָאגֶען אוּנְצוּפְרִידֶען, אוּנ אַזוֹי וְוי אַ בֶּענְקֶענִישׁ טְרֵייבְּט מִיךְ אַרוּם אוּנ אִיךְ קָאן מִיר קֵיין אָרְט נִיט גֶעפִינֶען... אָ, בִּיטֶער אִיז דֶעם מֶענְשֶׁען אַז עֶר דַארְף זִיךְ אִין גַאנְצֶען אָבְּזָאגֶען פוּן דֶעם לִיכְטִיגֶען פֶערְשְׁטַאנְד אוּנ מוּז זוּכֶען זַיין רוּה אִין דִי טִיפְסְטֶע בֶּעהֶאלְטֶענִישֶׁען פוּן זַיין נְשָׁמָה, דֶעמֶעלְט וֶוערְט עֶר עֶרְשְׁט גֶעוָואהר אַז דֶער גְרוֹיסֶער שֵׂכֶל וָואס שַׁאפְט אִיהם טוֹיזֶענְדֶער גְלִיקְלִיכֶע פְלֶאנֶע הָאט גָאר קֵיין וֶוערְטה נִיט, דֶעמֶעלְט מוּז עֶר זִיךְ עֶרְשְׁט אִיבֶּערְצֵייגֶען אַז מִיט דֶעם שֶׁאנֶעם קָאפּ, וָואס הֶעלְפְט אִיהם אֲפִילוּ צוּ מָאהל פוּן לוּפְטְשְׁלֶאסֶער אַייזֶערְנֶע מוֹיעֶרן מַאכֶען, הָאט עֶר זִיךְ נִיט וָואס אִיבֶּערְצוּנֶעהמֶען, אַז אֵיין ווִינְטֶעלֶע פוּן אוּנְצוּפְרִידֶענְהֵייט גְנְבֶט זִיךְ אַרֵיין אִין הַארְץ, מַאכְט עֶס פוּן דֶעם רִיז אַ פְלִיעג, פוּן דֶעם הֶעלְד — אַ מִילְבּ. אַךְ, אוֹיךְ מִיר אִיז נִיט בַּאשֶׁעערְט צוּ גֶענִיסֶען דֶעם תַּעֲנוּג פוּן דֶעם גְרוֹיסֶען כָּבוֹד וָואס מֶע טְהֵיילְט מִיר צוּ; אַ אִינְוֶוענִינְסְט גֶעפִיהל זָאגְט מִיר אַז אִיךְ בִּין אַזוֹי הוֹיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבֶּען גֶעוָוארֶען כְּדֵי אִיךְ זָאלל קֶאנֶען טִיעפֶער פַאלֶען... יָא, דָאס אִיז דִי שְׁלַאנְג פוּן חֲרָטָה, דָאס אִיז אִיהר גֶעפֶאהרְלִיכֶער גִיפְט! (סעלינא ערשיינט אונ בלייבט שטעהן) דִי לֶעצְטֶע נַאכְט הָאט, זִיךְ מִיר אוֹיסְגֶעוִויזֶען אַז אִיךְ זֶעה מַיין מוּטטֶער, אַז אִיךְ הָאר אִיהר קְלָאגֶען, אַז מִיךְ בֶּענֶעצֶען אִיהרֶע טְרֶערֶען, אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶעוָואלְט אוֹיסְרֵייסֶען, אַנְטְלוֹיפֶען אוּנ הָאבּ נִיט גֶעקֶאנְט, וְוי מִיט אַייזֶערְנֶע צְוַואנְגֶען הָאט מֶען מִיךְ צוּגֶעהַאלְטֶען, אִיךְ הָאבּ אָנְגֶעהוֹיבֶּען שְׁרֵייעֶן אוּנ הָאבּ מִיךְ אוֹיפְגֶעהַאפְּט אִין צִיטֶערְנִישׁ... אָ, דָאס אִיז גֶעוֶועהן אַ שְׁרֶעקְלִיכֶער חָלוֹם!

ס ע ל י נ א. דַיין גֶעפִיהל הָאט דִיךְ נִיט אָבְּגֶענַארְט, וָואס דוּ הָאסְט אִין חָלוֹם גֶעזֶעהן, דָאס אִיז אִין דֶער ווִירְקְלִיכְקֵייט גֶעשֶׁעהן, דַיין מוּטטֶער אִיז דָא אוּנ בַּאלְד וֶועט זִי קוּמֶען אַהֶער.

א ל י ע ז ר. וָואס רֶעדְסְטוּ? מַיין מוּטטֶער? אִיז עֶס מֶעגְלֶעךְ?

ס ע ל י נ א. דוּ פְרֶעגְסְט אוֹיבּ דָאס אִיז מֶעגְלֶעךְ? אַצוּנְד וֶועל אִיךְ

דִיךְ פְרֶעגֶען : אִיז דֶען מֶעגְלֶיךְ אַז וֶוען אִין דַיין הֶערְץ אִיז אִין גַאנְצֶען אויסְגֶעלָאשֶׁען גֶעוָוארֶען דִי לִיעבֶּע צוּ דַיינֶע עֶלְטֶערן אוּנ קְרוֹבִים, זָאלל אויךְ דַיין קָאפּ נִיט קָאנֶען פַארְשְׁטֶעהן וִוי גְרוֹיס דָאס גֶעפִיהל אִיז בַּיי אַנְדֶערֶע, דוּ ווֵייסְט גֶעווִיס אַז נָאךְ נֶעכְטֶען הָאט מֶען אַהֶער וִויא אַ גֶעהַאנְגֶענֶעם דַיין יוּנְגְסְטֶען בְּרוּדֶער גֶעבְּרַאכְט, עֶר אִיז אִינְאֵיינֶעם מִיט דַיין מוּטֶער גֶעבְּלִיבֶּען אוּנ מֶע הָאט אִיהם מִיט גֶעוַואלְד אויסְגֶערִיסֶען פוּן אִיהרֶע הֶאנְד, נָא, דַארף מֶען דִיר נָאךְ זָאגֶען אַז דָאס הַארְץ פוּן אַ מוּטֶער הָאט פְלִיגֶעל, אַז זִי קוּקְט נִיט אויף קֵיין גֶעפַאהר אַבִּי צוּ רֶעטֶען אִיהר אֵיינְצִיג קִינְד.

א ל י ע ז ר. אִיךְ שְׁוֶוער דִיר אַז פוּן דֶעם אַללֶעמֶען הֶאר אִיךְ עֶרְשְׁט פוּן דִיר אַצוּנְד, דִי לֶעצְטֶע טֶאג בִּין אִיךְ גָאר ווַייט גֶעוֶועהן פוּן אַללֶע, נָאר וָואס טְהוּט זִי דָא? וָואס וִוילל זִי מַאכֶען?

ס ע ל י נ א. זִי וִוילל בֶּעטֶען בַּיים קֶענִיג עֶר זָאלל אִיהר צוּרִיקגֶעבֶּען דֶעם זוּהן, אוּנ צוּ לִיעבּ דֶעם בִּין אִיךְ אויךְ גֶעקוּמֶען דִיךְ בֶּעטֶען זָאלְסְט צוּרֶעדֶען דֶערְצוּ אַנְטְיָאכוּס, ווַייל דַיינֶע ווָארְטֶער הָאבֶּען בַּיי אִיהם דֶעם גְרֶעסְטֶען ווֶערְטְה אוּנ דִיר וֶועט עֶר גֶעווִיס נִיט אָבְּזָאגֶען.

א ל י ע ז ר. אִיךְ פַארְשְׁטֶעה דִיךְ נִיט, פְּרִינְצֶעסִין, דוּ בֶּעטְסְט מִיךְ פַאר זֵיי... אִיךְ דֶענְק אַז אִיךְ הָאבּ נִיט גוּט פֶערְשְׁטַאנֶען דַיינֶע רֶעד, אִיךְ רֶעכֶען אַז אִיךְ הָאבּ נִיט רֶעכְט אַיינְגֶעהֶערְט. דָאס זֶענֶען דָאךְ אוּנְזֶערֶע פַיינְד?

ס ע ל י נ א. אָ פְּרִיסְטֶער! רֶעד נִיט פוּן קֵיין פַיינְדֶע, וֶוען אַ מוּטֶער בֶּעט פַאר אִיהר קִינד, דֶערְמָאן נִיט אִין בְּלוּט, וֶוען טְרֶערֶען פְלִיסֶען פוּן דִי אויגֶען.

א ל י ע ז ר. אָ וִוי פֶערְאִירְט מַיינֶע גֶעדַאנְקֶען זֶענֶען! (אנטיאכוס, ניקאנאר אונ הויפטלייטע ערשיינען. סעלינא גערט צו איהם צו).

דְרִיטֶע סְצֶענֶע

ס ע ל י נ א. זֶעהר טְרוֹירִיג בִּיסְטוּ קֶאנִיג, וָואס בֶּעטַייט דַיין זָארְג אַצוּנְד מֶעהר וְוי תָּמִיד ?

א נ ט י א כ ו ס. אָ נִיט אִין קֵיין גוּטֶער שָׁעָה הָאבֶּען מִיר דֶעם קְרִיג אָנְגֶעהוֹיבֶּען, וְוי קְלֵיין אוּנ שְׁוַואךְ דָאס יוּדִישֶׁע פָאלְק אִיז, קוּמֶען מִיר פוּן דֶעסְטְוֶועגֶען יֶעדֶען טָאג אָן אַנְדֶערֶע בְּשׂוּרוֹת פוּן זַייעֶרֶע הֶעלְדֶענְטְהַאטֶען, בֶּעזָאנְדֶערְס זַייט יְהוּדָה אִיז פוּנ'ם גֶעפֶאנְגְנִיס אַרוֹיס, אָ פַארְשָׁאלְטֶען זָאלל זַיין דִי הַאנְד וָואס הָאט יְהוּדָה בֶּעפְרַייט אוּנ דֶערְמִיט דִי גְרֶאסְטֶע זִינְד גֶעגֶען אוּנְזֶער לַאנְד גֶעהַאט.

ס ע ל י נ א. (צִיטֶערְט) אוֹיבּ צֶעאוּס בֶּעווִילּלִיגְט נָאר דַיין טְהַאט, וֶועסְטוּ גֶעוִויס אוֹיסְפִיהְרֶען.

א נ ט י א כ ו ס. יָא, וֶוען אַללֶע מַיינֶע דִיענֶער זָאללֶען מֵיינֶען דִי זַאךְ אַזוֹי טְרַיי אוּנ עֶרְנְסְט וְוי אִיךְ, וָואלְט דָאס גְלִיק קֵיין מָאהל זִיךְ פוּן אוּנְז נִיט אָבְּגֶעטְהוּן, נָאר צוּם אוּמְגְלִיק הָאבּ אִיךְ נִיט אוֹיף וֶועמֶען זִיךְ פַארְלָאזֶען, אָט הָאבּ אִיךְ אִיבֶּערְגֶעלָאזְט לִיזִיאַס אִין יְרוּשָׁלַיִם, צוּם סוֹף אִיז עֶר פוּן דָארְט אַנְטְלוֹיפֶען גְלַייךְ וְוי נִיט אִין זַיין הַאנְד וָואלְט דִי גַאנְצֶע מַאכְט גֶעוֶועהן.

נ י ק א נ א ר. זַיי מִיר מוֹחֵל, גְרוֹיסֶער קֶאנִיג, וֶוען אִיךְ וֶועל מִיר עֶרְלוֹיבֶּען לִיזִיאַס צוּ פַארְעֶנְפֶערן: עֶר הָאט זִיךְ גֶעהַאלְטֶען וְוי וַוייט עֶר הָאט נָאר גֶעקֶאנְט אוּנ, וְוי אִיךְ בִּין אִיבֶּערְצַייגְט, הָאט עֶר נָאר גֶעמוּזְט אָבְּטְרֶעטֶען דֶער גֶעפַאהר.

א נ ט י א כ ו ס. דָאס אִיז קֵיין תֵּרוּץ נִיט, אוּנ אוֹיפ'ן שְׁלַאכְטְפֶעלְד פַאללֶען אוֹיךְ דִי סִירִיעֶר וְוי דִי פְּלִיגֶען, שֶׁאנֶע גִבּוֹרִים וָואס קֶאנֶען עֶהְרֶע מַאכֶען זַייעֶר לַאנְד!

נ י ק א נ א ר. אִיךְ עֶרְוַוארְטֶע נָאךְ, קֶאנִיג, דַיין בֶּעפֶעהל וֶועגֶען דֶעם גֶעפַאנְגֶענֶעם זוּהְן מַתִּתְיָהוּ'ס וָואס מִיר הָאבֶּען גֶעכְטֶען אַהֶערְגֶעבְּרַאכְט.

BERNHARD WEISSBURG
ARTIST

אנטיאכוס. פַארְבְּרֶענֶען! אוּנ נִיט גֶעצֶאגֶערְט זָאלל וֶוערֶען דֶער מִשְׁפָּט! פַאר דִי לַייט זִיךְ צוּ בֶּעוָוארֶענֶען אִיז אֵיין מִיטטֶעל נָאר דֶער טוֹיט, דָאס הָאט מִיךְ יְהוּדָה אוֹיסְגֶעלֶערְנְט ... נָאר, וָואס אִיז דָארְט?

גיקאנאר. לֵאָה דִי פְרוֹי פוּן מַתִּתְיָהוּ ווילל עֶרְשַׁיינֶען פַאר דִי אוֹיגֶען פוּנ׳ם קֶאנִיג.

אנטיאכוס. לָאזְט זִי אַרַיין! (לאה לויפט אריין אוּנ קניעט) וֶוער בִּיסְטוּ אוּנ וָואס דַארְפְסְטוּ?

אליעזר. אָ, שֶׁרֶעקְלִיכֶער אוֹיגֶענְבְּלִיק!

לאה. אִיךְ בִּין אַ פְרוֹי וָואס הָאט שׁוֹין נָאר נִיט אוֹיף דֶער וֶועלְט, אֲפִילוּ נִיט קֵיין טְרֶערֶען צוּם וַויינֶען; אִיךְ בִּין אַ מוּטטֶער וָואס הָאפְט נָאר אוֹיפ׳ן חֶסֶד פוּנ׳ם קֶאנִיג אַז עֶר וֶועט אִיהר הַייסֶען אָפְּגֶעבֶּען אִיהר אֵיינְצִיג קִינְד.

אנטיאכוס. אִיז דָאס דֶען אִין מִיר גֶעוֶוענְט?

לאה. צְוַויי זִיהן הָאסְטוּ בַּיי מִיר צוּגֶענוּמֶען, אֵיינֶעם קֶאנְסְטוּ מִיר נִיט אוּמְקֶערֶען, זָאלְסְט אֲפִילוּ וֶועלֶען, פַאר׳ן אַנְדֶערן בֶּעט אִיךְ בַּיי דִיר גְנַאדֶע.

אנטיאכוס. אִין דַיינֶע גֶעצֶאהלְטֶע רֶעד דֶערְקֶען אִיךְ אַז נִיט אוּמְזִיסְט לוֹיבְט מֶען דִיךְ אִין יְרוּשָׁלַיִם אוּנ מֶע הַאלְט דִיךְ פַאר אַ קְלוּגֶער, דֶערִיבֶּער רֶעבֶען אִיךְ אַז דוּ וֶועסְט אַלְלֵיין פַארְשְׁטֶעהן אַז אוֹיב דַיין אַנְדֶערֶער זוהן וֶועט זַיין אָהנְלִיךְ צוּם עֶלְטֶערן הָאסְטוּ זַיי בֵּיידֶע נִיט פֶערְלוֹירֶען.

לאה. אִיךְ פַארְשְׁטֶעה דִיךְ נִיט.

אנטיאכוס. דוּ בֶּעטְסְט דָאךְ פַאר דַיין קִינְדְס לֶעבֶּען?

לאה. יָא, פַאר דֶעם לֶעבֶּען וָואס אִיז דָא מִיר טַייעֶרֶער ווִי מַיינָס.

אנטיאכוס. נָא, זָאג אִיךְ דִיר אַז דָאס לֶעבֶּען אִיז בַּיי אִיהם אַלֵיין אִין דִי הֶאנְד.

לאה. וָואס מֵיינְסְטוּ דֶערְמִיט, קֶענִיג?

אנטיאכוס. בְּלַייבֶּען בַּיי אוּנְז, אִיז לֶעבֶּען, זִיךְ אָבְּזָאגֶען — אִיז טוֹיט.

לאה. אָ, וָואס פַאר אַ שְׁרֶעקְלִיכֶע פָאְרְדֶערוּנְג!

אנטיאכוס. אַזוֹי וִוילל דָאס גֶעזֶעץ.

לאה. דוּ בִּיסְט דָאךְ אָבֶּער אַ קֶאנִיג, דַיין חֵסֵד קֶאן שְׁטֶעהְן הֶעכֶער פוּנ׳ם גֶעזֶעץ.

אנטיאכוס. מַיין בֶּעפֶעהל אִיז דָאס גֶעזֶעץ, אַזוֹי הָאבּ אִיךְ גֶעזָאגְט אוּנ אַנְדֶערְשׁ קֶאן עֶס נִיט זַיין, וַוייז אִיהר בִּיקָאנַאר, דֶעם אוֹיוָוען, וִוי עֶס וֶוערֶען גֶעמִשְׁפָּט אַללֶע וָואס גֶעהֶען גֶעגֶען מַיין ווִילֶען אוּנ זָאג אִיהר אַז דָארְט וֶועט אוֹיךְ אִיהר זוּהְן זַיין לֶעבֶּען עֶנְדִיגֶען. (ניקאנאר אונ לאה געהען צו צום פענסטער).

אליעזר. אָ מוּטֶער, מוּטֶער, וִוי שְׁוֶוער אִיז מִיר דִיךְ צוּ זֶעהְן אִין אַזָא לַאגֶע, נָאר שְׁטַארְק זִיךְ מַיין הַארְץ. אִיהר אַצוּנְד הֶעלְפֶען בִּין אִיךְ נִיט אִים שְׁטַאנְד. (לאה שפרינגט אב)

לאה. אָ, שְׁרֶעקְלֶעךְ צוּצוּזֶעהְן! שְׁטֶעה, גֶעה נִיט! אוּנ דָאס, זָאגְסְטוּ, עֶרְוַוארְטֶעט מַיין קִינְד? אָ נֵיין, דָאס קֶאן אִיךְ נִיט, דָאס טָאר אִיךְ נִיט דֶערְלָאזֶען, זָאג מִיר הָאט מֶען שׁוֹין אִיהם דָאס פָארְגֶעלֶעגְט?

ניקאנאר. מִיט שְׁטָאלְץ פֶערְאַכְטֶעט עֶר אוּנְז אוּנ וִוילל גָאר פוּן קֵיין זַאךְ נִיט וִויסֶען.

לאה. אַוַדְאַי מוּז יֶעדֶע גֶעוֵויטֶע זַאךְ אַרוֹיסְרוּפֶען עַקְשָׁנוּת. לָאזְט מִיךְ מִיט אִיהם רֶעדֶען, דִי וֶוארְטֶער פוּן אַ מוּטֶער ווִירְקֶען גָאר אַנְדֶערְשׁ.

אנטיאכוס. אויב דו מֵיינְסְט נָאר דַיין קִינְדְס טוֹבָה, קֶאן אִיךְ עֶס דִיר עֶרְלוֹיבֶּען.

לאה. וֶועמֶעס דֶען טוֹבָה קֶאן אַ מוּטטֶער פוּן אַ קִינְד אִין זִין הָאבֶּען?

אנטיאכוס. בְּרֶענְגְט אַרֵיין אִיהר זוּהן!

אליעזר. אָ וִויא מֶע עֶרְנִידְרִיגְט דִיךְ, מוּטטֶער, אוּנ דִיא עֶרְנִידְרִיגוּנְג פַאלְלְט אוֹיךְ אוֹיף מִיר, אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶערֶעכֶענְט גַאנְץ וַוייט פוּן אַייךְ, צוּם סוֹף זֶעה אִיךְ אַז אִיךְ בִּין נָאךְ מִיט אַייזֶערְנֶע קֵייטֶען צוּגֶעבּוּנְדֶען צוּ אַייךְ.

אנטיאכוס. אַצוּנְד הָאסְטוּ צֵייט, דִי מִינוּט פוּן דַיין קִינְד זֶענֶען גֶעצֶאהלְט, רֶעד אִיהם צוּ צוּ גוּטֶען, וֶועט עֶר בְּלַייבֶּען לֶעבֶּען אוּנ דַארוֹיף קֵיין חֲרָטָה נִיט הָאבֶּען.

אליעזר. דֶעם סוֹד פוּן דֶער חֲרָטָה וֵוייס אִיךְ!

לאה. אִיךְ הָאבּ אַיין מָאהל שׁוֹין גֶעזָאגְט אַז אִיךְ וֶועל זֶעהן מַיין קִינְד זָאלל טְהוּן וִוי גְלַייבֶּער פַאר אִיהם אִיז, אוּנ מַיין וָוארְט וֶועל אִיךְ הַאלְטֶען. (בנימין ערשיינט אונ לויפט צו צו לאה).

בנימין. אַךְ מוּטטֶער, מוּטטֶער! דָאס בִּיסְט דוּ? אוּנ דָאס אִיז דָאס אוּנְזֶער אֱלִיעֶזֶר?

אנטיאכוס. דָאס אִיז אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער פְּרִיסְטֶער אַיַאקְס, וָואס קֶאן דִיךְ אַרֵיינְגֶעהמֶען אִין בּוּנְד פוּן אוּנְזֶערֶע גָאטטֶער.

בנימין. וָואס רֶעדט עֶר, מוּטטֶער?

לאה. זֶעהסְטוּ, מַיין קִינְד, דֶער קֶאנִיג ווִילל דִיר שֶׁענְקֶען

דָאס לֶעבֶּען, וֶוען דוּ וֶועסְט גָאר אוֹיף זַיינֶע גֶאטֶער
פַארְבַּייטֶען אוּנְזֶער גָאטט.

בנימין. אִיךְ גְלוֹיבּ מִיר גָאר נִיט, מוּטטֶער, אַז דַיין מוֹיל
זָאלל הָאבֶּען אַזֶעלְכֶע וֶוארְטֶער אַרוֹיסְגֶערֶעדְט,
קֶאנְסְטוּ דֶען גָאר רֶעכֶענֶען אַז דַיין זוּהן וֶועט פַאלְשׁ בְּלַייבֶּען דֶעם
לֶעבֶּעדִיגֶען גָאטט אוּנ וֶועט זִיךְ דֶערְשְׁרֶעקֶען פַאר אַ עוֹנֶשׁ פוּן אַ בָּשָׂר
וָדָם? אָ נֵיין, אָהן מוֹרָא קָאן אִיךְ אָננֶעהמֶען דִי גְרֶאסְטֶע שְׁטְרָאף אוּנ
וֶועל בְּלַייבֶּען גֶעטְרַיי מַיין פָאלְק, מַיין אֱמוּנָה.

לאה. אָ מַיין טַייעֶרֶער שְׁטַארְקֶער זוּהן! דוּ בִּיסְט וֶוערְטה
יְהוּדָה'ס אַ בְּרוּדֶער צוּ זַיין, אוֹיבּ דוּ ווִילְלְסְט מִיט'ן
נַאנְצֶען הַארְצֶען מְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם זַיין מוּזְסְטוּ מִיר פְרִיהר אַ שְׁבוּעָה
גֶעבֶּען...

אליעזר. שְׁוֶוער נִיט!

לאה. מִיר אִיז אַלְלֵיין שְׁוֶוער דִי לֶעצְטֶע שְׁבוּעָה... (זי
קניעט) קֶאנִיג! דוּ הָאסְט אַלְלֵיין אַ מוּטטֶער גֶעהַאט
הָאסְט אוֹיךְ גֶעפִיהלְט אַ מָאהל דֶעם תַּעֲנוּג אוּנ וֶועטָהִיג פוּן קִינְדֶער
הָאבֶּען אוּנ פַארְלִירֶען; אִים נָאמֶען פוּן דִיא הֵיילִיגְסְטֶע אוֹיגֶענְבְּלִי-
קֶע אִין דַיין לֶעבֶּען בֶּעט אִיךְ דִיךְ. הָאבּ רַחֲמָנוּת אוּנ לָאז מַיין
קִינְד לֶעבֶּען.

אנטיאכוס. מַיין ווִילְלֶען וֶוערְט קֵיין מָאהל נִיט גֶעאֶנְדֶערְט.

לאה. אוֹיבּ אַזוֹי שְׁוֶוער זֶשֶׁע בְּנִי, מַיין זוּהן, אַז דוּ
גֶעהמְסְט דִיא שְׁטְרָאף אָן מִיט לִיבְּשַׁאפְט אוּנ
פְרֶעהלִיךְ וֶועסְטוּ גֶעהן אַקֶעגֶען דֶעם טוֹיט.

בנימין. בַּיים נָאמֶען פוּן אוּנְזֶער אַלְמֶאכְטִיגֶען גָאטט שְׁוֶוער
אִיךְ עֶס דִיר הֵיילִיג, אַז אִיךְ פִיהל מִיךְ גְלִיקְלִיךְ
וָואס אִיךְ קָאן מַיין לֶעבֶּען בְּרֶענְגֶען פַאר אַ קָארְבָּן מַיין פָאלְק.

ל א ה . לָאז זְשֶׁע גֶעשֶׁעהְן דֶער ווִילֶלְען פוּן גָאטט; נִיט דַיין בֶּעפֶעהל ווֶערְט עֶרְפִילְלְט, דוּ טִירַאן, נָאר דֶער רָצוֹן פוּן דֶעם וָואס לֶעבְּט עֶבִּיג. וָואס ווֶעט צוּ לִיעב דֶער רֵיינֶער נְשָׁמָה אוֹיפְהֶערן בְּרוֹגֶז צוּ זַיין אוֹיף זַיינֶע אָרִימֶע קִינְדֶער, אוּנ זַיי בֶּעגְלִיקֶען מִיט זַיין גְרוֹיסֶער יְשׁוּעָה אַזוֹי ווִי עֶר קָאן.

א ל י ע ז ר . אִיךְ קָאן מִיךְ שׁוֹין מֶעהר נִיט אַיינְהַאלְטֶען. קֶאנִיג! זַיי נִיט אַזוֹי גְרוֹיזַאם אוּנ שֶׁענְק אִיהם דָאס לֶעבֶּען. טְהוּ עֶם מִיר צוּ לִיעב, פַארְגֶעס נִיט אַז עֶר אִיז מַיין בְּרוּדֶער, אַז זַיין פָאלְק אִיז אוֹיךְ מַיינְס....

א נ ט י א כ ו ס . שְׁווַייג דוּ פַאלְשֶׁער!

א ל י ע ז ר . מִיךְ רוּפְסְטוּ פַאלְשֶׁער, וָואס צוּ לִיעב דִיר הָאבּ אִיךְ דָאס טַייעֶרְסְטֶע פוּן מַיין הֶערְץ גֶעווָאלְט אַרוֹיסְרַייסֶען? אָ, גְרוֹיס אִיז מַיין טָעוּת גֶעווֶעהן אוּנ נָאךְ גְרֶעסֶער דָאס פֶערְבְּרֶעכֶען. מִיט טְרֶערֶען בֶּעט אִיךְ אַצוּנְד פֶערְצַייהוּנְג בַּיי מַיין פָאלְק אוּנ בִּין גְרֵייט זַייעֶר מַזָל צוּ טְהֵיילֶען.

א נ ט י א כ ו ס . אוּנ דִי אֵייגֶענֶע שְׁטְרָאף, וָואס עֶרְוַוארְטֶעט אַללֶע דַיינֶע בְּרִידֶער, ווֶעט דִיךְ אוֹיךְ טְרֶעפֶען. (אויף זיין ווינק עפענט זיך די אונטערשטע וואנד, מע זעהט דעם ברענענ־דיגען אויוּוען, דארט שטעהט ניקאנאר).

א ל י ע ז ר . אִיצְט בִּין אִיךְ אַייעֶרֶער, מוּטטֶער, בְּרוּדֶער! ווֶען אֵיין לֶעבֶען הָאט אוּנְז צוּשֵׁיידְט, ווֶעט אוּנְז אֵיין טוֹיט פַארְבִּינְדֶען.

ל א ה . צוּ מַיין בְּרוּסְט לָאז מִיךְ דִיךְ צוּדְרִיקֶען, מַיין דָאפֶּעלְט גֶעבּוֹירֶענֶער זוּהן! אָהן אֵיין קִינְד בִּין אִיךְ אַהֶער גֶעקוּמֶען אוּנ גָאטט הָאט מִיר צְווֵיי גֶעשֶׁענְקְט.

אליעזר. אַצוּנְד פִּיהל אִיךְ מִיךְ גְלִיקְלֶעךְ, פְּרֶעהלֶעךְ, צוּפְרִי־
דֶען. צוּם טוֹיט וֶועל אִיךְ גֶעהן וִוי צוּם טַאנְץ.

לאה. דִי בְּרָכָה פוּן אַייעֶר מוּטטֶער וֶועט אַייךְ נָאכְגֶעהן
בִּיז אַייעֶר לֶעצְטֶען אוֹיגֶענְבְּלִיק.

אליעזר אוּנ בנימין. (געהען צוּם אוֹייוען) מִיט אוּנְז אִיז
גָאטט! (זיי שפּרינגען אריין).

לאה. גָאטט זָאלל אַייעֶרֶע כֶּשֶׁר׳ע נְשָׁמוֹת בֶּעשִׁיצֶען! דוּ
זֶעהסְט דֶעם כֹּחַ פוּן יוּדֶען, אַזוֹי אִיז יֶעדֶער פוּן
אוּנְז גְרֵייט זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ צוּ זַיין.

סעלינא. גֵיין קָאנִיג, דָאס אַלְדִינְג גְלַייכְגִילְטִיג צוּקוּקֶען קָאן
אִיךְ נִיט, דוּ זֶעהסְט אַז דִי שְׁוַואכֶע הָאבֶּען דִיךְ
שׁוֹין בֶּעזִיגְט, אַז זֵייעֶר שְׁטִילֶלֶע גְבוּרָה אִיז גְרֶעסֶער פוּן דַיין אוּנ־
מֶענְשְׁלִיכֶע גְרוֹילְטְהַאטֶען, לֶעבֶּען צְווִישֶׁען אַייךְ אִיז מִיר שׁוֹין אוּנ־
מֶעגְלִיךְ, אַ פִינְסְטֶערֶע נַאכְט רוּקְט זִיךְ אָן אוֹיף מַיין פָאטֶער־
לַאנְד, אוּנ אוֹיבּ אִיךְ הָאבּ בֶּאֱמֶת גֶעגֶען מַיין פָאלְק אוּנ
מַיין לַאנְד גֶעזִינְדִיגְט לָאז דֶער יוּנְגֶער טוֹיט מַיינֶער דָאס פֶער־
בְּרֶעכֶען אָבְּוָוישֶׁען. (זי שטאֶכט זיך אוּנ פאללט).

אנטיאכוס. וָואס טְהוּט זִיךְ עֶס דָא מִיט מִיר? מַיין קָאפּ
וֶוערְט בֶּערוּישְׁט, אִיךְ פֶערְלִיר מַיין פֶערְשְׁטַאנְד.

סעלינא. אִיךְ שְׁטַארְבּ... ווייל דֶער טוֹידְט... אִיז
בֶּעסֶער.... עֶדְלֶע מוּטטֶער פוּן גְרוֹיסֶע קִינְדֶער....
דוּ וֶועסְט נִיךְ זֶעהן יְהוּדָה... גִיעבּ אִיהם אִיבֶּער.... מַיין
לֶעצְטֶען גְרִיס... זָאג אִיהם.... פוּן זַיינֶעטְוֶועגֶען הָאבּ אִיךְ
גֶעלֶעבְּט.... פוּן זַיינֶעטְוֶועגֶען שְׁטַארְבּ אִיךְ...עֶר אִיז מַיין עֶרְשְׁטֶער
אוּנ לֶעצְטֶער גֶעדַאנְק.... (זי שטארבט).

לאה. גָאטטס שְׁטְרָאף הָאט זיך שוין אָנְגֶעהויבֶּען, גיך װֶעט מֶען זיך אִין דיר נוֹקְם זַיין פַאר מַיינֶע קִינְדֶערְס בְּלוּט. (מע הערט א גרויסען ליארם, א קלאפעריי פון שפּיזען, ניקאנאר לויפט אריין).

ניקאנאר. רֶעטֶע דיך, קֶאנִיג, די יוּדֶען זֶענֶען אָנְגֶעפַאללֶען פְּלִיצוּם אויף אוּנְז, אוּנְזֶער חַיִל אִיז בַּיי זיך זֶעהר שְׁטַארְק גֶעפַאללֶען, מֶע װֶעהְרְט זיך גָאר נִיט, אַ טְהֵייל אַנְטְלוֹיפֶען, טְהֵייל גֶעבֶּען זיך אוּנְטֶער, אַנְטְלוֹיף גֶעשְׁװִינְד, עֶס אִיז שוין נִישְׁטָא קֵיין צַייט. (אב, יהודה און קריגער לויפען אריין).

אללע. מִיט אוּנְז אִיז גָאטט!

יהודה. שְׁטַארְבּ דוּ רָשָׁע! (ער שטעכט אנטיאכוס) װָאס זֶעה אִיךְ? סֶעלִינַא? טוֹיט? אויך דוּא, מוּטטֶער, בִּיסְט דָא? (מרתתיהו ערשיינט).

לאה. אַךְ, פַארְוָואס הָאסְטוּ מִיט דַיין נִצָחוֹן נָאר אַ בִּיסֶעל פַארְשְׁפֶּעטֶעגְט, דָאס הָאט דָאס לֶעבֶּען גֶעקָאסְט פוּן דַיינֶע צְװֵיי בְּרִידֶער אֱלִיעֶזֶר אוּנ בִּנְיָמִין.

יהודה. אֱלִיעֶזֶר?

לאה. יָא, דָארְט אִין דֶעם פַייעֶרִינֶען אוֹיוֶוען הָאט עֶר אִינְאֵיינֶעם מִיט בִּנְיָמִין מְקַדֵשׁ הַשֵּׁם גֶעוֶועהן, נִיט אוּמְזִיסְט הָאבּ אִיךְ אִיהם פוּן קִינְדְהַייט אָן פַאר אַ הֵיילִיגֶען גֶערֶעכֶנְט, עֶר הָאט גֶעהַאט דֶעם סוֹף פוּן אַ קָדוֹשׁ, פוּן אֵיין אֱמֶת'ן בַּעַל תְּשׁוּבָה.

מתתיהו. אַז װָאהל אִיז אוּנְז װָאס מִיר קֶאנֶען שְׁטָאלְץ זַיין אוֹיפְן טוֹיט פוּן אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער, פוּנְקְט װִיא אויף זֵייעֶר לֶעבֶּען.

גָאטט הָאט גֶעגֶעבֶּען, גָאטט הָאט גֶענוּמֶען. לָאז זַיין גֶעבֶּענְשְׁט זַיין הֵיילִיגֶער נָאמֶען!

יהודה. גֶעפוּנֶען הָאסְטוּ אוֹיךְ דַיין לֶעצְטֶע רוּה, מַיין שֶׁאנֶע זִיסֶע סֶעלִינַא! לָאז זְשֶׁע דִיא עֶרְד דִיר גְרִינְג מַאכֶען דִיא שְׁוֶוערֶע לַאסְט וָואס דוּ הָאסט בִּיז אַהֶער גֶעטְרָאגֶען, לָאז דֶער עֶבִּיגֶער שְׁלָאף שְׁטַארְקֶען דַיין רֵיינֶע נְשָׁמָה. דוּ בִּיסְט גֶעוֶועהן דִי עֶרְשְׁטֶע אוּנ אוֹיךְ דִי לֶעצְטֶע וָואס יְהוּדָה הָאט לִיעבּ גֶעהַאט, דוּ וֶועסְט אוֹיךְ מַיין הֶערְץ מִיט דִיר אִין קֶבֶר אַריין מִיטְנֶעהמֶען.

מתתיהו. דֶער הַיינְטִיגֶער טָאג אִיז דֶער לֶעצְטֶער פוּן אוּנְזֶער קְרִיגְסְצַייט, וַוייל מִיר הָאבֶּען שׁוֹין דֶעם שׂוֹנֵא צוּטְרֶעטֶען, פֶערְנִיכְטֶעט, דֶערְפַאר דַארְף עֶר בַּיי אוּנְז פַאר אַ יוֹם טוֹב אוֹיף עֶבִּיג בְּלַייבֶּען אוּנ צוּם זֵכֶר אַז נִיךְ וֶועלֶען מִיר אַריינְ־גֶעהן קֵיין יְרוּשָׁלַיִם אוּנ בֶּענַייעֶן אוּנְזֶער בֵּית הַמִקְדָשׁ, זָאללֶען מִיר דֶעם טָאג אָנְרוּפֶען „חֲנוּכָּה" אוּנ אַזוֹי זָאלל עֶר הֵייסֶען אוֹיף דוֹר דוֹרוֹת, כְּדֵי יוּדֶען זָאללֶען גֶעדֶענְקֶען דִי גְבוּרוֹת פוּן זַייעֶרֶע בְּרִידֶער אוּנ דִי נִסִים וָואס גָאטט הָאט זֵיי בֶּעוִויזֶען; אוּנ דֶער אֵייגֶענֶער גֵייסְט, וָואס הָאט אוּנְז פֶערְהָאלְפֶען אַיינְ־צוּנֶעהמֶען דֶעם שְׁטַארְקֶען פֵיינְד, זָאלל תָּמִיד הֶערְשֶׁען אִין אוּנְזֶער פָאלְק אוּנ פַארְגְרֶעסֶערְן דִי צָאהל פוּן אֶמֶתֶע יוּדִישֶׁע הֶערְצֶער מִיט עֵצָה וּגְבוּרָה, דָאס אִיז דִי בְּרָכָה וָואס דֶער אַלְטֶער מַתִּתְיָהוּ גִיט אַייךְ אַצוּנְד אוּנ בֶּעפֶעסְטִיגְט דֶעם יוֹם טוֹב — חֲנוּכָּה.

אללע. לֶעבֶּען זָאלל צִיוֹן, הֵיילִיג אִיז חֲנוּכָּה!

באר. פאַרְשְׁוואוּנְדֶען אִיז דִי צָרָה, שׁוֹין אִיז בֶּעפְרַייט
אוּנְזֶער טַייֶער הֵיילִיג לַאנְד,
דֶער בֵּית הַמִקְדָשׁ װֶערְדט באלְד בֶּעניַיעט,
גֶעפַאללֶען אִיז דֶער פַיינְד,
דֶעם טָאג דַארְפֶען מִיר כָּבוֹד אָבְגֶעבֶּען,
חֲנֻכָּה אוּנ יְהוּדָה זָאללֶען עֶבִּיג לֶעבֶּען!

(דער פארהאנג פאללט)

ענדע

BERNHARD WEISSMAN
ARTIST

ХАНУКА

ИСТОРИЧЕСКАЯ ДРАМА

въ четырехъ дѣйствіяхъ и семи картинахъ.

Сочин.

О. М. ЛЕРНЕРА.

ВАРШАВА

Типо-Лит. Баумриттера и Гонсіора Бѣлянская 16.

1889.